

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑΪΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΤΑ ΣΥΜΑΪΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄

ΑΘΗΝΑΙ
1972

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ

ΤΟ ΠΑΝΟΡΜΙΤΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΥΜΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟ — ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ

Ἡ ἀγάπη γιὰ τὰ γράμματα ἔχει παλιές καὶ βαθιές ρίζες στοὺς Συμαίους. Τὴ δημιουργήσαν καὶ τὴν προώθησαν οἱ εἰδικές συνθήκες ζωῆς καὶ ἐργασίας, ποὺ ἐπικρατοῦσαν στὸν τόπο τους καὶ οἱ ὁποῖες τοὺς ἐξασφάλιζαν ἐπαγγελματικὴ προκοπὴ καὶ αὐτόνομη διαβίωση.

Συγκεκριμένα, οἱ Συμαῖοι, γιὰ νὰ κρατηθοῦν καὶ νὰ ἐπιβιώσουν στὸ μικρὸ καὶ ἄγονο νησί τους, ἀνγκάσθηκαν νὰ στραφοῦν πρὸς τὴ θάλασσα. Καὶ ἀναδείχθηκαν σὲ ἐπιδέξιους ναυτικούς, ποὺ ὥργωναν τὰ ἑλληνικὰ καὶ ξένα πελάγη, μεταφέροντας μὲ τὰ ἱστιοφόρα τους, ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, σὲ ριψοκίνδυνους σφουγγαράδες, ποὺ, ἀψήφώντας ποικίλους κινδύνους, ἀλίευαν τοὺς θησαυροὺς τῆς θάλασσας, καὶ σὲ ἱκανοὺς ἐμπόρους, ποὺ βρῖσκονταν σὲ στενὲς ἐμπορικὲς καὶ ἄλλες οἰκονομικὲς συναλλαγές μὲ πολιτείες πλούσιες καὶ πολιτισμένες. Μὲ ἀποτέλεσμα, ὅπως ἦταν εὐλογο, νὰ εἰσρέῃ ἀφθονο τὸ χρυσάφι στὸ νησί.

Παράλληλα, ἀκριβῶς γιὰ τὸ νησί τους ἦταν μικρὸ καὶ ἄγονο, εἶχαν ἐξασφαλίσει, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκόμη ποὺ ζοῦσαν κάτω ἀπὸ τὴν προστατευτικὴ σκέπη τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, τὸ προνόμιο νὰ εἶναι ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ τοὺς φόρους καὶ τίς ἄλλες οἰκονομικὲς καταβολές, στίς ὁποῖες ὑποβάλλονταν τὰ ἄλλα τμήματα τῆς Αὐτοκρατορίας. Καὶ τὸ προνόμιο αὐτό, γιὰ τοὺς ἴδιους καὶ πάλι λόγους, τὸ ἀνγχώρισαν καὶ τὸ διατήρησαν καὶ οἱ ξένοι κυρίαρχοι τοῦ νησιοῦ, οἱ Ἰωαννῆτες ἱππότες πρῶτα καὶ οἱ Τοῦρκοι ἔπειτα¹. Μάλιστα

1. Πρβλ. ΔΗΜΟΣΘ. ΧΑΒΙΑΡΑ, Σουλτανικὰ φερμάνια περὶ τῶν προνομίων τῆς νήσου Σύμης καὶ τῶν λοιπῶν νοτίων Σποράδων, Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τ. ΣΤ' (1901), σ. 328.

οι ξένοι αυτοί δυνάστες, εκτός από τη φορολογική ατέλεια, τους παραχώρησαν και πλήρη αυτονομία και αυτοδιοίκηση. "Όχι βέβαια για να τους συντρέξουν και να τους κάνουν να αισθάνονται λιγότερο πικρό το φαρμάκι της σκλαβιάς, αλλά για αντίσταθμισμα στη φορολογική απαλλαγή, που τους χορήγησαν, και συγκεκριμένα για να έχουν αντίστοιχο κέρδος τα έξοδα διοικήσεως, στα όποια διαφορετικά έπρεπε να υποβάλλωνται.

Στους δύο αυτούς παράγοντες λοιπόν βρίσκονται οι ρίζες της πολιτιστικής προόδου των Συμαίων και ειδικότερα της αγάπης τους για τα γράμματα: Στόν πλοῦτο, που τους εξασφάλιζαν οι επαγγελματικές τους δραστηριότητες, και στη φορολογική ατέλεια, αυτονομία και αυτοδιοίκηση, που τους παρείχε το ιδιόρρυθμο προνομιακό καθεστώς, κάτω από το όποιο ζούσαν σ' όλη την περίοδο της Τουρκοκρατίας¹. Και τα δύο αυτά σε συνδυασμό με τις πλούσιες εμπειρίες, που οι Συμαίοι ναυτίλοι και έμποροι μετέφεραν στο νησί τους από τις ποικίλες επαφές, που είχαν στα ταξίδια τους, με ανθρώπους, ανθρώπινα δημιουργήματα και κοινωνικούς και πολιτιστικούς θεσμούς.

"Έτσι εξηγείται πώς οι άπλοικοι αυτοί νησιώτες δέχθηκαν με έκπλησσοσα κατανόηση το κίνημα για πνευματική ανάπτυξη των ραγιάδων, που οι λογάδες του Γένους έθεταν ως πρωταρχικό βήμα στην πορεία για την έθνική τους αναγέννηση. Και έμπρακτη εκδήλωση του φιλοπρόόδου αυτού πνεύματός τους είναι «το μουσείον της των Συμαίων χώρας», κατά την έκφραση των κωδικογράφων, ή Σχολή τους της 'Αγίας Μαρίνας², που ιδρύθηκε στα μέσα περίπου του 18ου αιώνα και, όπως δείχνουν οι κώδικες-μαθηματάρια, που διασώθηκαν, ακολουθούσε πρόγραμμα μαθημάτων εύθυγραμμισμένο με τα προγράμματα των πιο φημισμένων σχολών του υπόδουλου Γένους μας της εποχής εκείνης³.

"Όμως σκοπός της μελέτης μου αυτής δεν είναι να παρουσιάσω το ιστορικό της ιδρύσεως, της λειτουργίας και της προσφοράς της περιώνυμης αυτής Σχολής ή να σκιαγραφήσω την εκπαιδευτική κατάσταση του νησιού στην περίοδο που βρισκόταν κάτω από ξένους δεσπότες. Θά περιορισθώ να σημειώσω τις προσπάθειες και τους αγώνες των συμπατριωτών μου της γενεάς των ετών 1921 - 1924, για να αποκτήσει το νησί μας ολοκληρωμένο σχολείο μέσης παιδείας, στεγασμένο σε κατάλληλους διδακτηριακούς χώρους.

1. Για το προνομιακό αυτό καθεστώς βλ. ΑΛΕΞ. Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Νότιες Σποράδες. Σελίδες από την Ιστορία των προνομίων τους, Παρνασσός, τ. ΙΓ' (1971), σ. 423 κ. έξ.

2. "Η έπωνυμία από το μοναστήρι, στα καλλιά του οποίου στεγαζόταν και λειτουργούσε.

3. Βλ. ΑΛΕΞ. Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, "Ένα άγνωστο χειρόγραφο της ανέκδοτης Φυσικής Βενιαμίν του Λεσβίου, Δωδεκανησιακών 'Αρχείων, τ. Ε' (1971), σ. 43 κ. έξ. Το Υ ΑΥΤΟΥ, Κατάλογος χειρογράφων προερχομένων εκ της Σχολής Σύμης, 'Ελληνικά, τ. 23 (1970), σ. 38 κ. έξ. Το Υ ΑΥΤΟΥ, 'Ο μύθος της Πρέσβης σε μαθηματάρια από τη Σχολή Σύμης, Παρνασσός, τ. ΙΔ' (1972), σ. 86 κ. έξ.

Τὴν εὐκαιρίαν μου τὴν παρέχει τὸ γεγονός πῶς κατὰ τὸ ἔτος πού διερχόμαστε καὶ αὐτὸ πού θὰ ἀκολουθήσῃ, συμπληρώνονται πενήντα χρόνια, ἀφότου ἢ Ἑλληνικῇ Σχολῇ Σύμης, τὸ σχολεῖο πού, ὅταν ἔληξε ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν Ἀνεξαρτησία καὶ ἀποκαταστάθηκε μιὰ κάποια ἡρεμία στὸ νησί, εἶχε ὑποκαταστήσει τὴ Σχολὴ τῆς Ἀγίας Μαρίνας, ἐγκαταστάθηκε σὲ εὐρύχωρο καὶ ἐπιβλητικὸ ἀρχοντικὸ μὲ μεγάλες αὐλὲς καὶ ἄλλους βοηθητικοὺς χώρους καὶ ὠλοκληρώθηκε σὲ γυμνάσιο, ἰσότιμο μὲ τὰ γυμνάσια τοῦ ἐλεύθερου Κράτους. Καὶ τοῦτο γιὰ νὰ ἀποδοθῇ ὁ δίκαιος ἐπαινος σὲ ὅσους ἐργάσθηκαν γιὰ τὴν προχμάτωση τοῦ εὐγενικοῦ καὶ ὠραίου αὐτοῦ ἔργου, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν ἐπίδοσιν στὶς ἐπιστῆμες καὶ στὴ ζωὴ γενικὰ πολλῶν ἀπὸ τοὺς ἀποφοίτους τῆς πρώτης περιόδου τῆς λειτουργίας του¹, θὰ καταδειχθῇ ἡ μεγάλη προσφορὰ ὅλων αὐτῶν τῶν φιλογενῶν καὶ φιλοπρόδων συμπατριωτῶν μας. Τὰ στοιχεῖα, στὰ ὁποῖα θὰ στηριχθῶ, εἶναι πρακτικὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Σύμης καὶ τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς Πανορμίτη, τὰ ἐπίσημα βιβλία τοῦ γυμνασίου καὶ ἄλλα ἔγγραφα.

Βρισκόμαστε στὸ ἔτος 1920. Ἡ Σύμη καθὼς καὶ οἱ λοιπὲς νότιες Σποράδες, πού συναπατελοῦν τὸ δωδεκανησιακὸ νησιωτικὸ σύμπλεγμα, ἔχουν περάσει ἐδῶ καὶ ὁκτὼ χρόνια ἀπὸ τὸν Ὀθωμανὸν στὸν Ἰταλὸ κυρίαρχο. Καὶ ὁ τρίτος αὐτὸς στὴ σειρά δυνάστης τους, πού ὅμως οἱ νησιῶτες, πιστεύοντας σὲ ἐπίσημες διακηρύξεις καὶ διαβεβαιώσεις, τὸν εἶχαν ὑποδεχθῇ ὡς ἐλευθερωτὴ, ἀποδείχθηκε ἀπὸ τὰ πράγματα, πῶς εἶχε θέσει σκοπὸ καὶ πρόγραμμα, ἀπὸ τότε πού εἶχε πατήσει τὸ πόδι του στὰ νησιά τους, νὰ τὰ προσαρτήσῃ στὸν ἰταλικὸ κορμό, ἀφοῦ θὰ εἶχε ἐπιτύχει τὸν ἀφελληνισμό τους².

1. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1923, ὅταν ὠλοκληρώθηκε σὲ πλήρες γυμνάσιο, ἕως τὸ ἔτος 1934, ὅταν ἡ φασιστικὴ ἰταλικὴ διοίκηση κατήργησε τίς τρεῖς ἀνώτερες τάξεις του καὶ τὸ ἔκαμε τριτάξιο, γιὰ νὰ τὸ μετατρέψῃ τελικὰ, τὸ ἔτος 1937, σὲ μέσο ἰταλικὸ σχολεῖο (scuola media italiana). Γιὰ τὸ γεγονός αὐτὸ καὶ γιὰ τὴν ἰταλικὴ ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ στὰ Δωδεκάνησα βλ. ΛΑΕ Ξ. Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόβλημα τῆς Δωδεκανήσου, ἐν Ἀθήναις 1946.

2. Τίς δηλώσεις πρὸς τοὺς Δημογέροντες τῆς Ρόδου καὶ τίς διαβεβαιώσεις πρὸς τὸν Μητροπολίτη Ρόδου Βενιαμὶν τοῦ στρατηγοῦ Giovanni Ameglio καθὼς καὶ τίς προκηρύξεις τοῦ ἀντιναυάρχου Ernesto Presbitero βλ. εἰς ΣΚΕΥΟΥ ΖΕΡΒΟΥ, Τὸ ζήτημα τῆς Δωδεκανήσου καὶ τὰ διπλωματικά αὐτοῦ ἔγγραφα, Ἐκδόσεις 2α, Ἀθῆναι 1926, σ. 70-72 καὶ ΙΗΘ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ Δωδεκάνησος ὑπὸ ἰταλοκρατίαν, Ἀθῆναι 1958, σ. 13-16. Τὴν ἀνειλικρινεῖα ὅμως τῶν διαβεβαιώσεων καὶ τῶν διακηρύξεων αὐτῶν ἀποδεικνύουν οἱ ἐνέργειαι τοῦ ἰδίου αὐτοῦ στρατηγοῦ, ὁ ὁποῖος λίγες ἡμέρες ἀργότερα συνέλαβε καὶ ἐπέσειε στὶς φυλακὰς τῆς Ρόδου ὅσους ἀπὸ τοὺς νησιῶτες πῆραν μέρος ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν νησιῶν τους στὸ Παννησιωτικὸ Συνέδριον τῆς Πάτμου (3-4 Ἰουλίου 1912), παρὰ τὸ γεγονός πῶς ὅσα τὸ Συνέδριον αὐτὸ ἀποφάσισε καὶ διακήρυξε, βρίσκονταν μέσα στὰ πλάσια τῶν δηλώσεων καὶ τῶν διακηρύξεων ἐκείνου· πρβλ. ΙΗΘ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ, ἐνθ. ἀν., σ. 19-22.

Μάλιστα στα μέσα, που χρησιμοποιούσε για την πραγμάτωση του άνιερου αυτού σκοπού του, του τόσο αντίθετου με την αρχή των εθνικοτήτων, στην όποιαν εν τούτοις εκείνος χρεωστούσε την εθνική του ένοποιήση, ήταν περισσότερο συστηματικός από τον Τούρκο κυρίαρχο, που διαδέχθηκε, και γι' αυτό περισσότερο επικίνδυνος.

"Όμως οι νησιώτες, και ανάμεσα στους πρώτους οι Συμαίοι, με το αλάνθαστο αίσθητήριό τους, πολύ γρήγορα κατάλαβαν τους σκοπούς αυτούς και για τούτο ή αντίστασή τους υπήρξε άμεση. Παράλληλα με τα συνέδρια και τα ψηφίσματα για ένωση με τη Μητέρα Πατρίδα και τις διαμαρτυρίες¹, έπειδή άργούσε ή εκπλήρωση του προαιώνιου αυτού πόθου τους, χρησιμοποίησαν και μέσα πιο δραστικά, για να εξουδετερώσουν τις άπώτερες βλέψεις του νέου δυνάστη τους.

Συσπειρωμένοι γύρω από τους θρησκευτικούς και τους καινοτικούς τους ταγούς και με οδηγό την πλούσια πείρα, που οι γενεές των Συμαίων είχαν αποκομίσει κατά την πολυχρόνια δουλεία τους, όταν αγωνίζονταν να διατηρήσουν άμόλυντες τις θρησκευτικές και εθνικές τους παραδόσεις, στρέφουν την προσοχή και το ενδιαφέρον τους, κατά την περίοδο αυτή της καινούργιας τους εθνικής περιπετείας, προς τη νέα γενεά. Σκοπός τους, να βοηθήσουν τους νέους του νησιού τους να αποκτήσουν ώλοκληρωμένη θρησκευτική, ήθικη και εθνική διαπαιδαγώγηση, ώστε να είναι άπρόσβλητοι από όποιαδήποτε προπαγάνδα. "Όλα τα παιδιά, άγόρια και κορίτσια, που διατρέχουν τη μαθητική ηλικία, πρέπει να βρίσκονται στα θρανία, για όσο χρόνο περισσότερο μπορούσαν. Γι' αυτό ιδρύουν σχολεία, κτίζουν διδακτήρια και μετακαλούν άξιόλογους διδασκάλους.

"Έτσι στο μικρό νησί της Σύμης, που ο πληθυσμός του, με το τέλος της πρώτης πενταετίας από τότε που είχε καταληφθή από τους "Ιταλούς, μόλις έφθανε τους 7.300 κατοίκους², λειτουργούσαν δύο δημοτικά σχολεία για κορίτσια, τα λεγόμενα παρθενωγωγεία, το ένα με πέντε και το άλλο με τέσσερις τάξεις και με 581 συνολικά μαθήτριες, και τέσσερα αντίστοιχα σχολεία για άγόρια, τα δύο με πέντε τάξεις, ένα με τέσσερις και ένα με τρείς και με 743 συνολικά μαθητές. Παραθέτω πίνακα, που περιέχει,

1. Περιορίζομαι να σημειώσω τις διαμαρτυρίες που έγιναν και τα έπεισόδια που διαδραματίστηκαν κατά το Πάσχα του 1919· πρβλ. ΓΕΩΡΓ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ, "Το κίματηρόν Πάσχα του 1919, έν "Αθήναις 1945 και ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, πρωτοπρεσβυτέρου, "Η αντίστασις του κλήρου της Σύμης. Πάσχα 1919, άνατύπωσις έν της έφημερίδος Σύμη, φ. της 18-3-1947 κ.έξ.

2. Το έτος 1912, που οι "Ιταλοί κατάλαβαν τη Σύμη, ο πληθυσμός της ήταν 22.450 κάτοικοι. Το έτος 1917, πέντε χρόνια άργότερα, ο πληθυσμός αυτός μειώθηκε κατά τα 2)3 και έφθασε μόλις τους 7.300 κατοίκους (πρβλ. ΣΩΤ. ΑΓΑΝΗΤΙΑΝ, "Ο πληθυσμός της Δωδεκανήσου, Νισιριακά, τ. 3 (1969), σσ. 7 και 10).

κατὰ σχολεῖα, τάξεις καὶ στὸ σύνολο, τὸν ἀριθμὸ τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1915-1916. Τὰ στοιχεῖα τὰ πῆρα ἀπὸ τὴν ἐτήσια ἐκθεσὶ γιὰ τὴ λειτουργία τῶν σχολείων Σύμης, ποὺ ὑπέβαλε, μὲ τὴ λήξιν τοῦ σχολικοῦ αὐτοῦ χρόνου, στὴ Δημαρχία, ὡς προέστα-μένη ἀρχή, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Μ. Ν. Νικολαΐδης¹. Γιατὶ ὁ ἐκάστοτε διευθυντὴς τῆς Σχολῆς αὐτῆς, παράλληλα μὲ τὰ διευθυντικὰ καὶ διδακτικὰ του ἔργα, ἐκτελοῦσε καὶ χρέη ἐπιθεωρητοῦ γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα σχολεῖα τοῦ νησιοῦ. Ἴδου ὁ πίνακας.

Ἑπωνυμία σχολείου	Τάξεις					Σύνολο μαθητῶν
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	
1. Ἰωαννίδειον Παρθεναγωγεῖον	175	100	88	39	39	441
2. Παρθεναγωγεῖον Αἰγιαλοῦ	40	37	40	23		140
3. Α' Κατρίειος Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων	59	40	27	27		153
4. Β' Πετρίδειος Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων	47	39	76	38	41	241
5. Γ' Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων	64	61	42	36	34	237
6. Δ' Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων	73	24	15			112
Σύνολο μαθητῶν	458	301	288	163	114	1324

Δὲν ἐμπίπτει στὰ πλαίσια τῆς μελέτης αὐτῆς ἡ ἀνάλυση τοῦ πίνακα καὶ ἡ συναγωγή συμπερασμάτων. Ὅμως σημειώνω πῶς τὸ ποσοστὸ τῶν μαθητῶν, ποὺ φοιτοῦσαν στὰ δημοτικὰ σχολεῖα, εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὸ γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἀφοῦ ξεπερνοῦσε τὸ 18 % τοῦ πληθυσμοῦ. Σημειώνω ἀκόμη πῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν μόλις ὑπολείπεται κατὰ 10 % ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν μαθητῶν (κορίτσια 581, ἀγόρια 743). Καὶ μόνο τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα ἀποτελοῦν, νομίζω, ἀπόδειξη τοῦ φιλοπρόόδου πνεύματος τῶν Συμιαίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης².

1. Μοῦ τὴν ἔδωσε ὁ φίλος γυμνασιάρχης κ. Δημοσθένης Ν. Χαβιαρᾶς. Προέρχεται ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ του ἀρχεῖο.

2. Γιὰ νὰ ολοκληρώσω τὴν εἰκόνα ποὺ παρουσίαζε ἡ στοιχειώδης παιδεία τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, παραθέτω τὰ ὀνοματεπώνυμα τῶν διευθυντῶν καὶ τοῦ ἄλλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ καθενὸς ἀπὸ τὰ σχολεῖα αὐτά. Τὰ στοιχεῖα μοῦ τὰ δίνει καὶ πάλι ἡ ἐκθεσὶ Νικολαΐδου. Δίδαξαν λοιπὸν τὸ ἔτος 1915-1916: Στὸ Ἰωαννίδειο Παρθεναγωγεῖο ἡ διευθύντρια Ἀλκιμήνη Μικροκάκη καὶ οἱ διδασκάλισσες Ἀριάδνη Γιανναροῦ, Ἄννα Παλιοῦρη, Σεβαστὴ Κα-

Όμως ή παρεχόμενη στους νεαρούς Συμαίους μόρφωση δέν ήταν μόνο στοιχειώδης. Παράλληλα μέ τή λειτουργία όλων αὐτῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἀπό τά ὁποῖα μάλιστα τά περισσότερα διέθεταν μεγαλοπρεπή γιά τόν καιρό ἐκεῖνο διδακτήρια, εὐγενικές δωρεές φιλοπάτριδων συμπατριωτῶν μας, λειτουργοῦσε καί σχολεῖο μέσης παιδείας, ή «Δημοσία Ἑλληνική Σχολή».

Ἡ Σχολή αὐτή, πού, ὅπως ἤδη εἶπα, συστήθηκε, εὐθύς μετά τή λήξη τοῦ ἀγῶνα γιά τήν Ἀνεξαρτησία, γιά νά ὑποκαταστήσῃ τή Σχολή τῆς Ἀγίας Μαρίνας, στεγαζόταν, ἀπό τήν ἐποχή τῆς συστάσεώς της, στήν περιοχή τοῦ Κάστρου, τῆς παλαιᾶς Ἀκροπόλεως τοῦ νησιοῦ, καί γι' αὐτό ἐπικράτησε νά τήν ἀποκαλοῦν Σχολή τοῦ Κάστρου ή ἀπλῶς τὸ Κάστρο. Όμως ή στέγαση αὐτή εἶχε γίνει πρόχειρα, σέ οἰκήματα πού δέν ήταν δυνατό νά χαρακτηρισθοῦν οὔτε ἀπλῶς ἀνεκτά γιά σχολεῖο. Ἐπὶ πλέον, λειτουργοῦσε χωρίς τήν τελευταία ή τίς δύο τελευταῖες καί καμιά φορά χωρίς τίς τρεῖς τελευταῖες γυμνασιακές τάξεις. Καί τοῦτο εἶτε γιὰτί ὁ ἀριθμός τῶν μαθητῶν, πού θά ἀποτελοῦσαν καθεμιάν ἀπό τίς τάξεις αὐτές ήταν μικρός καί οἱ δαπάνες λειτουργίας τους δυσανάλογα μεγάλες, εἶτε γιὰτί δέν ήταν πάντα εὐκόλη ή ἐξεύρεση τοῦ ἀναγκαίου καί κατάλληλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Συγκεκριμένα, ή Ἑλληνική Σχολή Σύμης, ὅπως φαίνεται ἀπό τὸ τελευταῖο Μαθητολόγιό της, αὐτό πού διασώθηκε καί φυλάσσεται στό ἀρχεῖο τοῦ Πανορμτείου Γυμνασίου, κατὰ τά σχολικά ἔτη 1909 - 1912 λειτουργοῦσε μέ τέσσερις τάξεις, κατὰ τά ἐπόμενα τέσσερα (1912 - 1916) μέ πέντε, κατὰ τά ἀμέσως ἐπόμενα τέσσερα (1916 - 1920) μέ τέσσερις καί κατὰ τά δύο τελευταῖα ἔτη τῆς λειτουργίας της μέ τήν ἐπωνυμία αὐτή (1920 - 1922) μέ τρεῖς ¹.

ρακατσάνη, Δωροθέα Δράκου, Μαρία Χωματᾶ, Αἰκατερίνη Παπαφωτίου, Ἰωάννα Γιαννεσκή καί Φωτεινή Λινδιακοῦ τῶν ἐργασιῶν. Ὁ μεγάλος ἀριθμός τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου αὐτοῦ (441 μαθητρίες ἐπὶ συνολικοῦ ἀριθμοῦ 1324 μαθητῶν - μαθητριῶν ὅλων τῶν σχολείων) ἐξηγεῖ τὸ μεγάλο ἀριθμὸ τοῦ διδακτικοῦ του προσωπικοῦ. Στὸ Παρθεναγωγεῖο Αἰγιαλοῦ ή διευθύντρια Οὐρανία Σκαράκη, ή μετέπειτα σύζυγος τοῦ γιαιτροῦ Ἰω. Κάλφα, καί οἱ διδασκάλισσες Κλεοπάτρα Ἀναστασιᾶδη, Σταματία Ἀγγελοπούλου καί Μελπομένη Κατσουράκη. Στὴν Α' Κατρίσιο Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων ὁ διευθυντής Ἰω. Σαλονικιὸς καί οἱ διδάσκαλοι Ἀγαπητὸς Κατσάρης καί Γεώργιος Κοντός. Στὴ Β' Πετρίδειο Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων ὁ διευθυντής Νικ. Κοσσυφόκης καί οἱ διδάσκαλοι Θεόφιλος Δράκος καί Γεώργιος Λαμπρινίδης. Στὴν Γ' Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων ὁ διευθυντής Κώστας Βογιατζῆς καί οἱ διδάσκαλοι Παπα-Σωτήριος Καρανικόλας, Π. Μανουελάκης καί Κ. Ζαλάχας. Στὴν Δ' Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων (στὴ συνοικία τῆς Ἀγίας Τριάδας) ὁ διευθυντής Ἰω. Βιτάλης καί ὁ διδάσκαλος ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάρβας.

1. Διευθύνται στὰ χρόνια αὐτὰ ἦσαν: Ἀπὸ τὸ 1909 ἕως τὸ 1914 ὁ Μιχ. Καρακατσάνης, ἀφόριτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ὁ μετέπειτα καθηγητῆς στοῦ Ἀβερῳφείου γυμνάσιο Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ 1914-1916 ὁ Μ. Ν. Νικολαΐδης, πού μετά τή Σύμη πῆγε γυμνασιάρχης στοῦ Βενετόκλειο γυμνάσιο Ρόδου, ἀπὸ 1916 ἕως 1918 ὁ Μιχ. Λυκοπάντης, πού ὑπηρέτησε τὸν τόπο ἐπιφανῶς μίαν ὀλόκληρη 30ετία, τὸ 1918-1919 ὁ Νικήτας Χαβιαρᾶς, ὁ μετέπειτα γυμνασιάρχης τοῦ Πανορμτείου Γυμνασίου Πόρτ

Προσθέτω πώς στο πρακτικό τῆς ΚΔ' συνεδριάσεως τῆς Δημογεροντίας Σύμης, πού ἔχει ἡμερομηνία 10 Σεπτεμβρίου 1903, ἡ Σχολή φέρεται μὲ πέντε τάξεις. Προσθέτω ἀκόμη πώς ἡ εἰσαγωγή στὴν πρώτη τῆς τάξης προϋπέθετε ἕως καὶ τὸ σχολικὸ ἔτος 1912-1913 τετραετὴ φοίτηση σὲ δημοτικὸ σχολεῖο, ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1913-1914 ἕως τὸ 1920-1921 πενταετὴ καὶ ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1921-1922 καὶ μετέπειτα ἑξαετὴ, καὶ πάλι σὲ δημοτικὸ σχολεῖο, φοίτηση¹. Ἐπομένως τὸ σχολικὸ ἔτος 1903-1904 ἀπὸ τῆ Σχολῆς ἔλειπαν οἱ δύο τελευταῖες γυμνασιακὲς τάξεις, τὰ ἔτη 1909-1912 οἱ τρεῖς, τὸ ἔτος 1912-1913 οἱ δύο, τὰ ἔτη 1913-1916 μόνο ἡ τελευταία, τὰ ἔτη 1916-1920 οἱ δύο, τὸ ἔτος 1920-1921 οἱ τρεῖς καὶ τὸ ἔτος 1921-1922 πάλι οἱ δύο τελευταῖες γυμνασιακὲς τάξεις.

Ἄλλὰ ἡ γενικὴ αὐτὴ κατάσταση λειτουργίας τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, πού ἦταν ἀνεκτὴ σὲ προηγούμενα χρόνια, γινόταν ἀπαράδεκτη γιὰ τίς νέες συνθήκες ἐθνικῆς διαβιώσεως, πού δημιουργήθηκαν κάτω ἀπὸ τὸν καινούργιο κυρίαρχο. Γι' αὐτὸ οἱ Συμαῖοι κοινοτικοὶ ἄρχοντες καὶ οἱ ἄλλοι πνευματικοὶ καὶ κοινωνικοὶ ταγοὶ τοῦ τόπου ἔταξαν στόχο καὶ πρόγραμμα νὰ προαγάγουν σὲ πλήρες γυμνάσιο τὸ ἀνώτερο αὐτὸ σχολεῖο τοῦ νησιοῦ τους. Καὶ μάλιστα νὰ τὸ στεγάσουν σὲ κατάλληλο καὶ συγχρονισμένο διδακτήριο, νὰ τὸ ἐπανδρώσουν μὲ ἱκανὸ καὶ ἐπαρκὲς διδακτικὸ προσωπικὸ καὶ ἐπὶ πλέον νὰ τὸ ἐφοδιάσουν μὲ ὄργανα καὶ μέσα διδασκαλίας, ὅσα ἀπαιτοῦσε ἡ ἐπιστῆμη τῆς ἐποχῆς.

Καὶ ὁ καιρὸς εἶχε φθάσει. Οἱ τοπικὲς συνθήκες γιὰ τὴ συστηματικὴ αὐτὴ ἀντίδραση τῶν κατοίκων στὰ κατακτητικὰ σχέδια τοῦ ξένου κυρίαρχου ἦταν ἰδιαίτερα εὐνοϊκὲς, γιὰτὶ παράλληλα μὲ τὴν οἰκονομικὴ εὐπραγία, πού ἄρχισε νὰ παρουσιάζεται μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς σπογγαλιείας, τίς ἡγετικές διοικητικές καὶ ἐκκλησιαστικὲς θέσεις τοῦ νησιοῦ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τίς κατέχουν προσωπικότητες μὲ κύρος ἀξιόλογο, ἀλλὰ καὶ σθένος, γιὰ νὰ ἐπωμισθοῦν βάρη καὶ εὐθύνες ἀνώτερες ἀπὸ τὰ συνηθισμένα.

Συγκεκριμένα, πρῶτος Δήμαρχος εἶναι ὁ Πέτρος Ν. Κλαδάκης, φωτισμένο μυαλὸ μὲ ἀξιόλογη γιὰ τὴν ἐποχὴ του μόρφωση, προσωπικότητα πού ἐνέπνεε σεβασμὸ, σὲ μικροὺς καὶ μεγάλους, μὲ τὸ ἥθος, τὸν ἀκέραιο χαρακτήρα του καὶ ἀκόμη μὲ τὴν ὄλη του παράσταση καὶ ἐμφάνιση. Παράλληλα, ἐδῶ καὶ ἓνα χρόνο τοποτηρητὴς τῆς ἡγουμενίας τῆς Μονῆς Πανορμίου

¹ Τσεφρὶκ Αἰγύπτου καὶ τοῦ γυμνασίου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Σουδάν, τὸ 1919-1920 ὁ Μιχ. Σκαρδάκης, ὁ μετέπειτα γυμνασιάρχης τοῦ γυμνασίου Θηλέων Καλύμνου, τοῦ γυμνασίου Ἐδέσσης καὶ τοῦ Α' γυμνασίου Θηλέων Ἀθηνῶν, τὸ 1920-1921 πάλι ὁ Μιχ. Λυκοπάντης καὶ ἀπὸ 1921 ἕως 1923 ὁ θεολόγος καὶ φιλόλογος Ἰωάννης Παπαπαναγιώτου.

1. Ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1912-1913 τὰ ἔτη φοιτήσεως στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο στὴ Σύμη ἔγιναν πέντε καὶ ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1920-1921 ἑξή. Ἐτοὶ ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1912-1913 ἡ φοίτηση τῶν ἀποφοίτων τῶν δημοτικῶν σχολείων Σύμης στὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Παιδείας περιορίσθηκε κατὰ ἓνα ἔτος καὶ ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1920-1921 κατὰ δύο ἔτη.

τη, ή οποία την εποχή εκείνη εξακολουθούσε να αποτελή αξιόλογο συμπαραστάτη της Δημαρχίας στις προσπάθειές της να αντιμετωπίζη με επιτυχία τις ποικίλες υποχρεώσεις της, ήταν ο 'Αρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάρβας, κληρικός με αξιόλογη εκκλησιαστική μόρφωση, ρέντης ιερωμένος, που είχε τάξει πρόγραμμα βίου να βελτιώση τα οικονομικά του μοναστηριού, που του επιτεύθηκε ή κοινή εκτίμηση των συμπατριωτών του, ώστε ο θρησκευτικός αυτός φάρος του νησιού να αποβή κοινωνικός παράγοντας, που να συμβάλλη στην πολιτιστική του ανάπτυξη.

Με πρωταγωνιστές λοιπόν τις δύο αυτές ήγερτικές προσωπικότητες αρχίζουν οι προσπάθειες, ο αγώνας θα έλεγα, για την πραγμάτωση του πρώτου στόχου, να εξασφαλισθῇ δηλαδή ο κατάλληλος διδακτηριακός χώρος, που θα στέγαζε το σχολείο μέσης παιδείας του νησιού, ολοκληρωμένο όμως σε πλήρεις γυμνάσιο. Και στις προσπάθειές τους αυτές, που άρχισαν με την έναρξη του έτους 1921 και κράτησαν ενάμιση χρόνο, ήταν πλαισιωμένοι από θρησκευτικούς και κοινωνικούς παράγοντες του τόπου, επίλεκτα μέλη της συμαϊκής κοινωνίας.

Ειδικώτερα, συμπαραστάτης στο πατριωτικό και εκπολιτιστικό τους έργο ήταν ο 'Αρχιερατικός 'Επίτροπος Παπα - Μιχάλης Μαζωνάκης. Μάλιστα, για να τιμηθῇ το εκκλησιαστικό του αξίωμα, όσάνκις παίρνει μέρος σε συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, κοινές με τα μέλη 'Εφορειών θρησκευτικών ιδρυμάτων, του παραχωρείται ή προεδρία.

'Επίσης συμπρωταγωνιστές ήταν ο δεύτερος Δήμαρχος 'Ιωάννης Γ. Φαρμακίδης¹, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Γεώργιος 'Αγγελίδης, Κώστας Βογιατζής, 'Αλέξ. Γεράκης, Μ. Ν. Γιανναράς, 'Ιω. Διακογιάννης, Χαράλαμπος Διαμαντής, Φίλιπ. Ζουρούδης, Σταματ. Καλαφατᾶς, Φωτειν. Κλαδάκης, 'Ιω. Λεβεντέρης, Βασίλ. Μιχαλαριᾶς, Λεντής Μοσχόβης, Μερκ. Οικονόμου, Γρηγόριος Παπαδόπουλος, Παναγ. Πετρίδης, Νικόλαος Σκάρος, Γεώργιος Χατζησταυρίδης και Συμεών Χατζηφώτης², οι Κοινοτικοί 'Ελεγκταί 'Ιω. 'Αγ. 'Αγα-

1. Την εποχή αυτή ή εκλογή των Δημάρχων, του πρώτου, που ήταν και Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου, και του δεύτερου, που ήταν και Ταμίας του Δήμου, γινόταν από το λαό με μυστική ψηφοφορία, ενώ ή εκλογή των Δημοτικών Συμβούλων γινόταν από τους εκπροσώπους των ένοριών, και πάλι με μυστική ψηφοφορία, και των Κοινοτικών 'Ελεγκτών από το Δημοτικό Συμβούλιο. 'Η θητεία όλων αυτών ήταν ένιαύσια. Περισσότερα για τον τρόπο διεξαγωγής των εκλογών και για τα έργα των Δημάρχων βλ. στις σελ. 7-19 του τόμου αυτού τη σχετική μονογραφία του δεινέμουστου γιατρού ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΣΚΙΑΘΙΤΗ.

2. Οι 'Αλέξ. Γεράκης, Σταμ. Καλαφατᾶς, Φωτειν. Κλαδάκης, έμποροι, Βασίλ. Μιχαλαριᾶς, πλοιοκτήτης, Παναγ. Πετρίδης, έμπορος, και Νικ. Σκάρος, βιοτέχνης, υπῆρξαν Δημοτικοί Σύμβουλοι και στις δύο δημαρχιακές περιόδους 1921 και 1922. 'Από τους υπόλοιπους οι Κώστας Βογιατζής, Διευθυντής της Γ' Δημοτικής Σχολής άρρένων, 'Ιω. Διακογιάννης, έμπορος, Φίλιπ. Ζουρούδης, πλοιοκτήτης, Μερκ. Οικονόμου, σπογγέμπορος, Λεντής Μοσχόβης, βιοτέχνης, και Γρηγ. Παπαδόπουλος, έμπορος, υπῆρξαν Δημοτικοί

πητίδης, 'Ιω. Σ. 'Αγαπητίδης, Μάρκος Βογιαζής, 'Επαμειν. Διακογιάννης, Θεόδ. Θεοδώρου, 'Αντ. Κυπραῖος καὶ Νικήτας Κατσαράς¹ καὶ οἱ "Εφοροὶ τῆς μονῆς Πανορμίτη². Καὶ κοντὰ σ' αὐτοὺς ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῆς Σύμης.

Στὴ συνέχεια παραθέτω ἑνέα κείμενα, τὰ ἀκόλουθα : Τέσσερα ἀποσπάσματα Πρακτικῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ τὶς συνεδρίες ΠΗ') 1.2.1921, ΚΒ') 12.4.1921, ΛΓ') 6.6.1921 καὶ Μ') 1.10.1921, τὸ Πρακτικὸ μὲ ἡμερομηνία 1.10.1921 τῆς 'Επιτροπῆς, ποὺ ὠρίσθηκε, γιὰ νὰ ὑποδείξῃ τὸν καταλληλότερο χῶρο γιὰ ἀνέγερσιν διδαστηρίου, καὶ τέσσερα ἀποσπάσματα Πρακτικῶν ἀπὸ τὶς συνεδρίες ΜΑ') 4.10.1921, ΜΣΤ') 13.12.1921, Β') 9.2.1922 καὶ Γ') 11.2.1922, πάλι τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου³.

Τὰ ἐπίσημα αὐτὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα μᾶς πληροφοροῦν πῶς ξεκίνησε ἡ ἰδέα νὰ ἀποκτήσῃ τὸ νησί, μὲ δαπάνες τῆς μονῆς Πανορμίτη, διδαστήριον, γιὰ νὰ στεγασθῇ «ἡ ἀνωτέρα τῆς νήσου σχολή», πῶς ὠρίμασε ἡ ἰδέα αὐτὴ καὶ τελικὰ πῶς ἐγινε πραγματικότητα, τὰ παραθέτω ἀριθμημένα. Οἱ ἀριθμοὶ τοὺς εἶναι ἀπὸ 1 ἕως 9.

Ἀριθ. 1.

ΠΗ' Συνεδρία τῆς πρώτης (1) Φεβρουαρίου 1921, ἡμέρας Δευτέρας.

Παρόντων τῶν Δημάρχων καὶ τοῦ Γραμματέως προσήλθον οἱ Σύμβουλοι :

1) Σταμάτιος Καλαφατᾶς, 2) Φωτεινὸς Κλαδάκης, 3) 'Ιω. Διακογιάννης, 4) 'Αλέξανδρος Γεράκης, 5) Νικόλαος Σκάρος, 6) Λευτῆς Μοσχόβης καὶ 7) Γεηρόριος Παπαδόπουλος καὶ καταρτισθείσης ἀταξτίας ἀρκεταὶ ἡ συνεδρία τῇ τετάρτῃ μεταμεσημβρινῇ ὥρα.

Σύμβουλοι μόνο στὴ δημοτικὴ περίοδον 1921, ἐνῶ οἱ Γεωργ. 'Αγγελίδης, σπογγέμπορος, Χαράλ. Διαμαντῆς, ἱατρός, 'Ιω. Λεβεντέρης, Γεώργ. Χατζησταυρίδης καὶ Σωμὸν Χατζηφώτης, πλουκτῆται, μόνο στὴν περίοδον 1922. Ὅπως εἶναι εὐλόγο, μνημονεύω μόνο ὅσους ὑπῆρξαν κοινοτικοὶ ἄρχοντες στὰ ἔτη 1921 καὶ 1922, ἐπειδὴ ἡ ἀπόκτησις τοῦ διδαστηρίου, ποὺ μὲ ἀπασχολεῖ στὸ Α' αὐτὸ μέρος τῆς μελέτης μου, συζητήθηκε καὶ πραγματοποιήθηκε στὰ δύο αὐτὰ χρόνια.

1. Ὁ Νικήτας Κ. Κατσαράς ὑπῆρξε Κοινοτικὸς Ἐλεγκτὴς καὶ στίς δύο δημοτικὰς περιόδους 1921 καὶ 1922. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους οἱ 'Αντ. Κυπραῖος, Μάρκος Βογιαζής καὶ 'Επαμειν. Διακογιάννης μόνο στὴ δημοτικὴν περίοδον 1921, ἐνῶ οἱ 'Ιω. 'Α. 'Αγαπητίδης, 'Ιω. Σ. 'Αγαπητίδης καὶ Θεόδ. Θεοδώρου στὴ δημοτικὴν περίοδον 1922.

2. Ἐφοροὶ τῆς Μονῆς Πανορμίτη στὴ διετία 1921-1922 ὑπῆρξαν οἱ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι Γεώργ. 'Αν. 'Αγγελίδης, Σταμ. Καλαφατᾶς, Φωτεινὸς Κλαδάκης καὶ Παναγιώτης Πετρίδης καὶ ὁ Σωτ. 'Αγαπητίδης, ἐνῶ στὸ ἔτος 1923 οἱ Νικήτας Στ. Καλαφατᾶς, Κωνστ. Κρανίδης, Νικόλαος Τσίγκας καὶ Κωνστ. Στ. Κυπραῖος μὲ πρόεδρον καὶ στὰ τρία αὐτὰ χρόνια τὸν τοποτηρητὴ τῆς ἡγουμενίας τῆς Μονῆς, τὸν 'Αρχιμανδρίτη Μακάριο Μπάρβα.

3. Τὰ κείμενα αὐτὰ μοῦ τὰ ἔστειλε ὁ Γραμματέας τοῦ Δήμου καὶ ἀγαπητὸς μου φίλος ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν μαθητικῶν μας χρόνων κ. Δημήτριος Κ. Κοχτοῦ. Αἰσθάνομαι τὸ χρέος νὰ τοῦ ἀκράσω τις πρὸ θερμῆς μου εὐχαριστίας.

Προσέρχονται ἡ Α.Π. ὁ Τοποτηρητής τῆς Ἑγουμενίας τῆς Ἱ. Μονῆς Πανομήτου Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάρβας καὶ οἱ ἐκ τῶν Ἐφόρων τῆς αὐτῆς Μονῆς κ. κ. Παναγιώτης Πετρίδης καὶ Σωτήριος Ἱ. Ἀγαπητίδης, ἀκολουθούμενοι ἐπὶ τε τοῦ γραμματέως τῆς Μονῆς κ. Σωφρονίου, ἱεροδιακόνου, καὶ τοῦ γεωπόνου τῆς αὐτῆς Μονῆς κ. Νικολάου Λογοθέτου, ὅπως λογοδοτήσωσιν ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ τελευταίου ἔτους.

Προκειμένου περὶ μοναστηριακοῦ ζητήματος προσκαλεῖται καὶ προσέρχεται καὶ καταλαμβάνει τὴν Προεδρίαν τοῦ Συμβουλίου ἡ αὐτοῦ αἰδεσιμότης ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Παπα-Μιχαὴλ Μαζωνάκης καί, δημοσίᾳ, ἀρχεται ἡ συνεδρία ἐπὶ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου.

Ὁ ἡγουμενεὺς καὶ οἱ ἔφοροι τῆς Μονῆς ἐποβάλλουσι τὰ λογιστικά αὐτῆς βιβλία, ἅτινα διεξέρχεται τὸ Συμβούλιον συγκρίνον τὴν διαχείρισιν τοῦ τελευταίου ἔτους 1920 πρὸς τὴν τῶν τριῶν προηγουμένων ἐτῶν. Ἐξετάζεται ὁ ἰσολογισμὸς καὶ ἡ κατάστασις τοῦ τελευταίου ἔτους, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι εἰσπράχθησαν γρόσια 647.954, 75, ἐδαπανήθησαν δὲ γρόσια 290.319,50, ἄρα ἐπερίσσευσαν γρόσια 357.635,25, ἐνῶ τὸ προηγούμενον ἔτος εἶχε παρουσιάσει ἔλλειμμα γρόσια 16.000, ὅτι τὸ καθαρὸν εἰσόδημα τῶν προσφορῶν καὶ ἀφιερωμάτων ἀνῆλθεν εἰς γρόσια 342.375,25, ἐνῶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος δὲν ἐπερέβη τὰ γρόσια 166.590,25 καὶ τέλος ὅτι τὸ μὲν ἐνεργητικὸν ἀνῆλθεν εἰς γρόσια 851.813, τὸ δὲ παθητικὸν εἰς γρόσια 294.885, 25, ἄρα τῇ 31 Δεκεμβρίου 1920 τὸ κεφάλαιον τῆς Μονῆς συμποσοῦται εἰς γρόσια 556.927,75.

Τὰ εὐχάριστα ταῦτα καὶ ἀπροσδόκητα ἀποτελέσματα προκαλοῦσι ζωντανὰ καὶ ἀμέριστον τὴν εὐαρέσκειαν τοῦ Συμβουλίου, διερμηνευθεῖσαν πιστῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου Δημάρχου, ὅστις ἀποδίδων τὰ προκύψαντα περισσεύματα εἰς τὴν πρυτανεύσαν ἐν τῇ διαχειρίσει καὶ ἐν γένει διοικήσει τάξιν καὶ ἀκρίβειαν, εἰς τὴν ἀκάματον δραστηριότητα τοῦ ῥέκτου Τοποτηρητοῦ τῆς Ἑγουμενίας καὶ εἰς τὴν ἀγρυπνον ἐποπτείαν καὶ ἀπεριόριστον ἀφοσίωσιν τῆς Ἐφορείας, προσέτι δὲ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἀκαταπόνητον δρᾶσιν τοῦ σοφοῦ γεωπόνου καὶ εἰς τὴν ἀσθηρὰν καὶ ἀκριβῆ καὶ πολῦτιμον ἐπηρεσίαν καὶ συνεργασίαν τοῦ γραμματέως τῆς Μονῆς, πλέκει τὸ ἐγκώμιον ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν καὶ ἀπονέμει αὐτοῖς τὸν δίκαιον ἔπαινον.

.....
Ἐν τέλει δ' ὁ ἡγουμενεὺς μετὰ τῶν Ἐφόρων ποιοῦνται ἀπὸ κοινοῦ τὴν ἐξῆς δήλωσιν :

Ἐπειδὴ δόξα τῷ Παναγὰθῳ Θεῷ καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ταξιάρχου ἡ Μονὴ ἔφθασεν εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν νὰ ὠφελῇ καὶ ὕλκιws τὴν νῆσον καὶ τὸν λαὸν καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐξαγγελθέντων σήμερον περισσευμάτων τῆς Μονῆς δύναται ἀνωδύνως νὰ διατεθῇ ἀξιόλογόν τι μέρος ὑπὲρ τινος ἀνάγκης τῆς Κοινότητος, ὥς ἐκ τούτων προτείνομεν, ὅπως τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον διαθέσῃ ἐν ὀρισμένον ποσὸν περιοριζόμενον διὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τριάκοντα

χιλιάδας (30.000), εἰσπραττόμενον δ' ἐπὶ τῆς Δημαρχίας ἐκ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ καπνοῦ τῆς ἀποθήκης τῆς Μονῆς (ἤτοι τοῦ μὴπω πωληθέντος προϊόντος τῆς Μονῆς, ὀκάδων 4071), μόλις οὗτος πωληθῇ, καὶ χρησιμοποιούμενον εἰς ἔγερσιν καὶ οἰκοδομὴν Σχολῆς ἢ ἄλλο τι ἀναγκαιότερον κοινωφελὲς ἔργον.

Ἡ δὴλῳσις αὕτη γίνεται δεκτὴ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ χειροκροτημάτων, νέοι δὲ καὶ ἐνθουσιώδεις ἔπαινοι καὶ εὐχαριστίαι ἀπονέμονται τοῖς διέπουσι τὰ τῆς Μονῆς.

Συντάσσεται δὲ τὸ παρὸν πρακτικὸν πάσαντα καὶ ἐπογράφεται παρ' ἀπάντων, ὅφ' οὗ ἀνεγνώσθη εὐκρινῶς καὶ μεγαλοφώνως καὶ λύεται ἡ Συνεδρία τῇ ἐβδόμῃ ἐσπερινῇ ὥρᾳ.

Ἀριθ. 2.

ΚΒ' Συνεδρία τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, τῇ δωδεκάτῃ (12) Ἀπριλίου 1921, ἡμέρα Μεγάλῃ Τρίτῃ.

Τῇ πέμπτῃ μεταμεσημβρινῇ ὥρᾳ ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ, παρόντων τῶν Δημάρχων καὶ τοῦ Γραμματέως, προσήλθον ὁκτὼ Σύμβουλοι καὶ δύο Ἐλεγκταὶ καὶ ὑπαρχούσης ἀπαρτίας ἄρχεται ἡ Συνεδρία.

Εἶτα ὁ Ἐφορος καὶ Ταμίας τῆς Ἱ. Μονῆς Πανορμίτου κ. Παναγιώτης Πετρίδης ἀνακοινεῖ ὅτι τὸ προϊόν τῆς ἐν τῇ νησίδι Τεντλοῦσῃ καπνοφυτείας, ὅπερ διὰ πλειστηριασμοῦ ἐπωλήθη εἰς τὸν κ. Ἀντώνιον Τσερούτην ἀντὶ λιρετῶν 850 κατὰ χιλιόγραμμον, ζυγισθὲν εὐρέθη βάρους χλγρ. 4.948. Ἐκ τούτων ἐγένετο ἐκπτώσις τῶν 48 καὶ ἐπληρώθησαν χιλιόγραμμα 4.900, ἅτινα ἀπέφερον ἀντίτιμον λιρετῶν 41.650 καὶ ὅτι ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου διατίθενται 20.000 λιρετταὶ ἀπέναντι τῆς πρὸς τὴν Κοινότητα ὑποσχεθείσης ἐκ τριάκοντα χιλιάδων λιρετῶν δωρεᾶς τῆς Μονῆς καὶ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Δημαρχίας. Ἐφ' ᾧ καὶ μετὰ διαφόρους συζητήσεις ἐδόθη ἐντολὴ τῷ εἰρημένῳ Ἐφόρῳ τε καὶ Δημοτικῷ Συμβούλῳ κ. Παναγ. Πετρίδῃ, ὅπως φροντίσῃ νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τῶν ἀσφαλεστέρων ἐν Ρόδῳ τραπεζιτῶν περὶ τῆς καταθέσεως τοῦ ἐν λόγῳ ποσοῦ παρὰ τινι τούτων, ἐπὶ ἑξ τοῦλάχιστον μηνῶς, προτιμωμένον τοῦ προσφέροντος τοὺς καλύτερους ὅρους, ἀνεβλήθη δ' ἡ περαιτέρω σκέψις περὶ τῶν τύπων, ὅφ' οὗς θέλει γίνῃ ἡ κατάθεσις.

Ἀριθ. 3.

ΑΓ' Συνεδρία τῆς ἑκτῆς (6) Ἰουλίου 1921, ἡμέρας Τρίτης.

Ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ τῇ δεκάτῃ πρωῒνῃ ὥρᾳ. Συγκροτεῖται ἀπαρτία διὰ τῆς παρουσίας ἐννέα Συμβούλων, πλὴν τῶν Δημάρχων.

Προσέρχεται ἡ Αὐτοῦ Πανοσιότης ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Ἱγουμενίας

τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος καὶ τῇ προτάσει αὐτοῦ διορίζεται Ἐπιτροπεία ἀποτελουμένη ἐκ τῶν τριῶν δημοτικῶν ἱατρῶν, ἐκ τῶν διδασκάλων Τάσου Ἱ. Βογιατζῆ, Σίμωνος Γ. Χατζησταυριοῦ, Νικολάου Κοσσυφάκη¹ καὶ ἐκ τοῦ ἀρχιτέκτονος Γεωργίου Χατζησταυρίδη² ἐξουσιοδοτουμένη νὰ ἐκλέξῃ τὴν κατάλληλον θέσιν τῆς Σχολῆς, ἣτις κατὰ τὴν Συνεδρίαν ΚΒ' τῆς 12ης Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἀπεφασίσθη ν' ἀνεγερθῇ δαπάνη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου, ὑποδεικνύουσα τὸ κατάλληλον οἰκόμενον διὰ Γυμνάσιον καὶ τὸ κατάλληλον τοιοῦτον διὰ Δημοτικὴν Σχολήν.

Ἀριθ. 4.

Μ' Συνεδρία τῆς πρώτης Ὀκτωβρίου 1921, Παρασκευῆς.

Τῇ ἕκτῃ μεταμεσημβρινῇ ὥρᾳ ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ συνήλθον οἱ Δήμαρχοι μετὰ δέκα Συμβούλων καὶ ἐπαρχούσης ἀπαρτίας ἄρχεται ἡ συνεδρία.

Εἰσάγεται εἰτα τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως Σχολῆς δαπάνη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου. Προσέρχεται καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὴν συνεδρίαν ἡ Α. Π. ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Ἡγουμενίας τῆς ρηθείσης Μονῆς Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάρβας. Ἀναγινώσκεται ἡ σημερινὴ ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπείας, ἣτις εἶχε διορισθῇ κατὰ τὴν ΑΓ' Συνεδρίαν ἐ. ἔ. τοῦ Δ. Συμβουλίου πρὸς ἐκλογὴν τῆς καταλλήλου θέσεως διὰ τὴν ἰδρύσιν τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς. Διὰ τῆς ἐκθέσεως ταύτης προτείνεται ὡς ἡ μᾶλλον κατάλληλος θέσις ἡ Ἀκροπόλις (τὸ Κάστρο) τῆς νήσου καὶ ἀκριβῶς ὁ χώρος τῆς ἐν ἐνεργείᾳ Ἑλληνικῆς Σχολῆς προτιμώμενος πάσης ἄλλης θέσεως διὰ τοὺς ἐν τῇ ἐκθέσει ἀναπτυσσομένους λόγους.

Τὸ Συμβούλιον δ' ὁμοφώνως συμφωνοῦν εἰς τὴν προτίμησιν ταύτην τῆς θέσεως τῆς Ἀκροπόλεως διὰ τὴν ἀνωτέραν τῆς νήσου Σχολήν, ἀποδέχεται καὶ ἐγκρίνει πλήρως τὴν ρηθείσαν ἐκθεσιν τῆς Ἐπιτροπείας καί, συναινοῦντος καὶ ἐπικυροῦντος καὶ τοῦ Π. Τοποτηρητοῦ τῆς Ἡγουμενίας Πανορμίτου, ἀποφασίζει παμψηφεί, ἵνα ἡ δαπάνη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου ἰδρυθησομένη Σχολὴ ἰδρυθῇ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῆς νήσου ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς αὐτῆς πλευρᾶς καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Ἡμιγυμνασίου, ἰδρυθῇ δὲ ἡ Σχολὴ αὕτη ὡς ἡ Ἀνωτέρα τῆς νήσου Σχολὴ καὶ ἀποκλειστικῶς ὡς Γυμνάσιον, ἐξουσιοδοτεῖται δ' ἡ Δημαρχία μετὰ τῆς Ἡγουμενίας

1. Ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Κοσσυφάκης, ποῦ ὑπρέτησε πολλὰ χρόνια ὡς διευθυντὴς στὴν Πετρίδαιο Δημοτικὴ Σχολή, ἔφυγε τὸ ἔτος ἀκριβῶς αὐτὸ γιὰ τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ὑπογράφει τὴ σχετικὴ πρᾶξιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀντὶ γι' αὐτὸν ὑπογράφει ὁ διευθυντὴς τοῦ Γ' Δημοτικοῦ Σχολείου, ἀείμνηστος Κώστας Βογιατζῆς, ποῦ φαίνεται πὺς εἶχε ὀρισθῇ ἀντικαταστάτης του.

2. Πρόκειται γιὰ τὸν πατέρα τοῦ ἐπίτιμου γυμνασιάρχου κ. Σίμου Χατζησταυριοῦ, ποῦ εἶχε τὸ προσεπώνυμο: Ὁ Τζινιέρης.

καὶ τῆς Ἐφορείας τῆς ἰδρυθείας Μονῆς, ὅπως ἐν συμπράξει καὶ ἀπὸ κοινοῦ
ἄρχονται τῶν ἐργασιῶν τῆς ἰδρυσεως καὶ λάβωσι περὶ αὐτῆς πᾶσαν φροντίδα.

Ἀρθ. 5.

Πρὸς τὴν σεβαστὴν Δημαρχίαν
καὶ τὸ περὶ αὐτὴν ἔντιμον Συμβούλιον

Ἐντιμοὶ Κύριοι, συνελθοῦσα ἡ ὑφ' ὑμῶν ἐκλεγείσα ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν
προεδρίαν τοῦ πανοσιολογιστάτου Τοποτηρητοῦ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Πα-
νοριμίτου κ. κ. Μακαρίου Μπάρβα πρὸς εὑρεσιν τοῦ καταλλήλου τόπου, ἐφ'
οὗ θὰ ἰδρυθῇ τὸ Πανοριμίτειον Γυμνάσιον καὶ μεταβάσῃ ἐπιτοπίως καὶ ἐξε-
τάσῃ τοὺς προταθέντας τόπους ὡς καταλλήλους πρὸς ἀνέγερσιν σχολείου,
μετὰ ἐπισταμένην μελέτην τῶν ὑγεινῶν, παιδαγωγικῶν καὶ ἰδίως οἰκονομικῶν
λόγων ἀποφασίζει καὶ ἐγκρίνει ὡς καταλλήλοτατον πάντων τὸν χώρον τῆς
Δημοσίας Ἑλληνικῆς Σχολῆς.

Οἱ λόγοι δὲ οἵτινες συντελοῦσι πρὸς τοῦτο εἶναι οἱ ἑξῆς : Ὁ χώρος εἶναι
εὐάερος καὶ εὐήλιος, ὑστερεῖ δὲ κατὰ τι ὡς πρὸς τὸν ἕτερον ἀλλὰ παιδαγωγι-
κῶς ἀνυποῖ τὸ πνεῦμα τοῦ μαθητοῦ, παρέχει καθαρὸν ἀέρα, τέρπει τὸ ὄμμα
αὐτοῦ καὶ πληροῖ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα ἀπὸ διαφόρων παραστάσεις
καὶ ἀναπτύσσει τὴν φαντασίαν αὐτοῦ. Ἐξ ἄλλων, ὅπερ καὶ κύριον, οἱ οἰκονομι-
κοὶ λόγοι ὅσον ἀφορᾷ δηλαδὴ τὸ ἐξαχθέν ὑλικόν, τὸ ὕδωρ καὶ πάντα τὰ χρει-
ώδη, ἅτινα εὐχερῶς παρέχονται καὶ σχεδὸν ἀνεξόδως εἰς τὸν ἐν λόγῳ χώρον.

Ὁ χώρος οὗτος προτιμᾶται ἔτι μᾶλλον ἀκόμη, διότι εἰς αὐτὸν ἐτελείωσαν
οἱ πρόπαπποι καὶ πατέρες μας καὶ πάντες οἱ ἐπιζῶντες καὶ ἐκκληροῖ τὸ ἰδεώδες
τοῦ κόσμου, ὅστις θεωρεῖ τὸ μέρος τοῦτο ὡς τὸ μεσάζον τῆς πόλεώς μας, τὸ
Παλλάδιον καὶ τὸ καύχημα τοῦ τόπου, ὅπερ σὺν τῷ χρόνῳ μάλιστα δεικνύον-
τενόμενον θὰ καταστῇ τὸ ἀγλίσμα καὶ τὸ καύχημα ἀπάσης τῆς Ἀσδεκανήσου.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν ὑμᾶς, ὅπως ἀποφασίζοντες ἐγκαίρως ἐγκρίνητε καὶ
ἐπικυρώσητε τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς προταθέντα πρὸς ταχείαν ἔναρξιν τοῦ κοι-
νοφελοῦς τούτου ἔργου καὶ ἄρσιν παντὸς κωλύματος.

Ἐν Σύμῃ τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1921

Μετὰ τιμῆς ἡ Ἐπιτροπὴ

Ὁ Πρόεδρος

(ὑπ.) † Ἀρχιμ. Μακάριος Μπάρβας

Ὁ Ἀρχιτέκτων

(ὑπ.) Γ. Χατζησταυριοῦ

Τὰ Μέλη

(ὑπ.) Ἰωάννης Παπαπαναγιώτου

» Σ. Γ. Χατζησταυριοῦ

» Τάσος Βογιατζῆς

» Χαράλαμπος Διαμαντῆς

» Ἰωάννης Γ. Περίδης

» Κώστας Μ. Βογιατζῆς

Ἀριθ. 6.

ΜΑ' Συνεδρία τῆς 4 (τετάρτης) Ὀκτωβρίου 1921.

Ἐν τῷ Δημαρχείῳ τῇ ἑκτη μετασημβρινῇ ὥρᾳ.

Παρόντων τῶν Δημάρχων καὶ ἑννέα Συμβούλων μεθ' ἐνὸς Ἐλεγκτοῦ καὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Ἑγουμενίας τῆς Ἱ. Μονῆς Πανορμίτου Π. Ἀρχιμανδρίτου Μακαρίου Μπάρβα ὡς καὶ τοῦ Ἐφόρου τῆς αὐτῆς Μονῆς κ. Σωτηρίου Ἀγαπητίδου, ἀρχεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ἡ Διοίκησις δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐντὸς τοῦ φρονιῶν τῆς Ἀκροπόλεως ἀνέγερσιν τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου ἢ οἰονδήποτε ἄλλον οἰκοδομήματος, ἐὰν μὴ προηγουμένως ζητηθῇ καὶ ληφθῇ ἡ σχετικὴ ἀδεία τοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὅτι δέ, καθ' ἃς ἡ Δημαρχία ἔλαβε πληροφορίας, δὲν εἶναι εὐκολος ἡ ἔκδοσις τῆς τοιαύτης ἀδείας.

Ὁ Πανοσιώτατος Τοποτηρητὴς τῆς Ἑγουμενίας τοῦ Πανορμίτου ἀπέναντι τοῦ παρουσιασθέντος ἐμποδίου τούτου, πρὸ τοῦ ὁποῦν τὸ ἔργον τῆς ἰδρύσεως τῆς Πανορμιτείου Σχολῆς κινδυνεύει νὰ παρελκευθῇ, συνιστᾷ νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ θέσις τῆς Ἀκροπόλεως καὶ νὰ προτιμηθῇ ἡ θέσις τῶν Ἀνεμομύλων ὡς ἡ μᾶλλον κατάλληλος θέσις διὰ Γυμνάσιον (μετὰ τὴν θέσιν τῆς Ἀκροπόλεως) κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐιδικῆς Ἐπιτροπείας.

Μετὰ διαφόρους συζητήσεις ἀποφασίζεται ὁμοφώνως νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν (Μ') τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου προτιμηθεῖσα θέσις τῆς Ἀκροπόλεως (ὡς ἐκ τοῦ προκύψαντος ἀπροσδοκίτου ἐμποδίου) καὶ νὰ ἰδρυθῇ τὸ Πανορμιτεῖον Γυμνάσιον εἰς τὴν θέσιν τῶν Ἀνεμομύλων, τροποποιουμένης ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως.

Ἀριθ. 7.

ΜΣΤ' Συνεδρία τῆς δεκάτης τρίτης (13) Δεκεμβρίου 1921, ἡμέρας Δευτέρας.

Ἐν τῷ Δημαρχείῳ τῇ ὥρᾳ τετάρτῃ μεταμεσημβρινῇ, γενομένης ἀπαρτίας διὰ τῆς παρουσίας ἑννέα Συμβούλων καὶ τῶν Δημάρχων, ἀρχεται ἡ συνεδρία.

Παρίσταται ἡ αὐτοῦ Πανοσιότης ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Ἑγουμενίας τῆς Μονῆς Πανορμίτου Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάρβας.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας καὶ μὴ ἐπαρχούσης ἀντιρρήσεως ἐπογράφονται.

Συνεχίζεται τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου, ὅπερ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου, ἦτοι τὴν τῆς 4ης Ὀκτωβρίου 1921, ἀπεφασίσθη ν' ἀνεγερθῇ εἰς τὴν θέσιν τῶν Ἀνεμομύλων.

Ἡ Α. Π. ὁ Τοποτηρητὴς ἐκθέτει ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν οἰκοπέδων τῆς

είρημηνής θέσεως τῶν Ἀνεμομύλων, ἐφ' ὧν ἐνεκρίθη νὰ ἀνεγερθῇ τὸ γυμνάσιον, βολιδοσκοπηθέντες περὶ τῆς πωλήσεως αὐτῶν, ἐδείχθησαν ἀπαιτητικοὶ καὶ προέβαλον ἐπερόγκους ἀπαιτήσεις διὰ τὴν πώλησιν αὐτῶν, ἀφοῦ εἰς ἐξ αὐτῶν ἐζήτησεν ὡς ἀντίτιμον ἐννέα χιλιάδας λιρεττῶν ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ διορισθῇ ἐιδική τις Ἐπιτροπὴ ἐπιφορτισμένη πᾶσαν φροντίδα καὶ ἐπιστάσιαν καὶ ἐν γένει τὴν διαχείρισιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν λόγῳ Γυμνασίου καὶ τέλος ὅτι ἐκτὸς τῶν 20.000 λιρεττῶν, αἵτινες εἶναι διατεθειμέναι ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου ἀπὸ τῆς 12ης Ἀπριλίου ἐ. ἔ., καθ' ἃ ἐδηλώθη κατὰ τὴν ΚΒ' συνεδρίαν τοῦ Συμβουλίου, διετέθησαν ἤδη ἕτεροι 10.000 λιρετταὶ ὑπὸ τῆς Μονῆς καὶ οὕτω συνεπληρώθη τὸ ποσὸν τῶν τριάκοντα χιλιάδων λιρεττῶν, ὅπερ κατὰ τὴν ΙΗ' (18ην) συνεδρίαν τῆς 1ης Φεβρουαρίου ἐπεσχέθη καὶ καθώρισεν ἡ Ἱ. Μονὴ ὡς πρώτην δόσιν τῆς δαπάνης τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανορμτείου Γυμνασίου.

Ὁ Δημοτικὸς Σύμβουλος κ. Παναγιώτης Πετρίδης ὡς ἐφορος καὶ ταμίας τῆς Μονῆς Πανορμίτου προτείνει ὡσαύτως τὸν διορισμὸν ἰδιαιτέρας ἐιδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιφορτισμένης τὴν ἐπιστάσιαν καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ ἐξουσιοδοτημένης νὰ ἔχῃ ταμεῖον ἰδιαιτέρον, νὰ παραλάβῃ τὰς ἤδη ἀφιερωθείσας ὑπὲρ τοῦ ἔργου 30.000 λιρεττῶν καὶ νὰ καταθέσῃ αὐτὰς ἐπ' ὀνόματί της παρὰ τινι Τραπεζίῃ, καθ' ὅσον οὗτος εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος, τῆς καταθέσεως τοῦ χρήματος, ὅπως χρησιμεύσῃ τοῦτο ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ προκείμενον ἔργον καὶ μὴ ἐπηρεασθῇ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ὑπὸ νεωτέρων τεχόν ἀντιθέτων αποφάσεων. Προσθέτει δ' ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολήν, ἣν κατὰ τὴν 12ην Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἔλαβε παρὰ τοῦ Συμβουλίου, διεπραγματεύθη τὴν κατάθεσιν τοῦ ρηθέντος χρήματος μετὰ τῶν ἀσφαλεστέρων Τραπεζῶν τῆς Ρόδου καὶ εὔρε συμπεφεωτέραν τὴν Τράπεζαν τῶν νύων Σολομῶντος Ἀλχαδὲφ προσφέρονσαν τόκον διὰ μίαν μὲν ἑξαμηνίαν 4 1/2 %, διὰ πρώτην δ' ἀναζήτησιν τρία καὶ ἡμισυ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἑτησίως.

Μετὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν δὲ συζήτησιν ἐγκρίνονται ὁμοφώνως καὶ ἀποφασίζονται τὰδε :

Συνοπτᾶται πενταμελὴς Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανορμτείου Γυμνασίου, ἐπιφορτισμένη πᾶσαν φροντίδα καὶ ἐπιστάσιαν καὶ τὴν ἐν γένει διαχείρισιν τῆς οἰκοδομῆς ταύτης, ἐξουσιοδοτημένη νὰ εἰσπράττῃ καὶ νὰ παραλαμβάνῃ ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου τὰ παρὰ ταύτης διατιθέμενα χρηματικὰ ποσά, νὰ καταθέτῃ ταῦτα προσωρινῶς ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς παρὰ τινι Τραπεζίῃ ἐπὶ τῷ συνήθει τόκῳ καὶ ν' ἀποσύρῃ αὐτὰ κατόπιν ἐκ τῆς Τραπεζῆς καὶ δαπανᾷ ἐν καιρῷ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Πανορμτείου Γυμνασίου, ἐντεταλμένη δὲ νὰ προβῇ εἰς τὰς προσηκούσας μελέτας ὅσον ἀφορᾷ τὴν θέσιν, τὰ οἰκόπεδα, τὸ σχέδιον καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς οἰκοδομῆς καὶ πᾶν ἕτερον ἀναγκαῖον ζήτημα αὐτῆς καὶ ὑποβάλλῃ τὸ πόρισμα τῶν μελετῶν αὐτῆς πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον.

Διορίζονται μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης αὐτοδικαίως μὲν ὁ Ἡγούμενος

τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου καὶ ὁ κατὰ καιρὸν Δήμαρχος, κατ' ἐκλογὴν δὲ οἱ κ. κ. Σταμάτιος Μ. Καλαφατᾶς, Ἰωάννης Ἀγ. Διακογιάννης καὶ Γεώργιος Α. Ἀγγελίδης, ταμίας δὲ αὐτῆς διορίζεται ὁ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. Σταμάτιος Καλαφατᾶς καὶ τέλος

Ἐγκρίνεται ὡς καταλληλοτέρα Τράπεζα, εἰς ἣν ἡ ἀναφερομένη Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ καταθέσῃ τὸ ἤδη διατεθειμένον ὑπὸ τῆς Μονῆς ποσὸν τῶν τριακοντα χιλιάδων λιρεττῶν, ἢ ἐν Ρόδῳ Τράπεζα τῶν νύων Σολομῶντος Ἀλχαδέφ, ἀποδοτέον εἰς πρώτην τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναζήτησιν ἐπὶ τόκῳ ἐτησίῳ πρὸς τρία καὶ ἡμισυ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ἀριθ. 8.

Β' Συνεδρία τῆς 9ης (ἐνάτης) Φεβρουαρίου 1922 (εἰκοστοῦ δευτέρου),
ἡμέρας Τετάρτης.

Τῇ δεκάτῃ προῶνῃ ὥρα συνήλθεν ἡ ὁλομέλεια τοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ, παρόντων τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Παπα-Μιχαὴλ Μαζωνάκη, τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Ἡγουμενίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου Μακαρίου Μπαρβα, τοῦ Γραμματέως τῆς αὐτῆς Μονῆς Σωφρονίου ἱερομονάχου καὶ τοῦ ἐκ τῶν Ἐφόρων αὐτῆς Σωτηρίου Ἀγαπητίδου ὡς καὶ τοῦ Ἐλεγκτοῦ τῆς Κοινότητος Νικήτα Παπα-Κώνστα Κατσαρά.

.....
Μετὰ ταῦτα τὰ παρόντα ἐν τῇ συνεδρίᾳ μέλη τῆς Ἐπιτροπείας τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου τῆς συσταθείσης κατὰ τὴν 13ην Δεκεμβρίου 1921 (ἐξαίρεισι τοῦ διαφωνοῦντος ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς πρώτου Δημάρχου) προτείνουν τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποφάσεως τῆς 4ης Ὀκτωβρίου 1921 περὶ τῆς προτιμήσεως τῆς θέσεως τῶν Ἀνεμομύλων καὶ προτείνουν νὰ προτιμηθῇ ἡ ἀγορὰ τῆς ἐνταῦθα ἐν Αἰγιαλῷ κατὰ τὴν θέσιν Ἀμποῦτσι κειμένης οἰκίας τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Κοντογιάννη μεθ' ὅλων τῶν παρατηρημάτων καὶ προσανζημάτων αὐτῆς, μεθ' ὅλης τῆς περιοχῆς αὐτῆς καθὼς καὶ μετὰ τῶν πρὸς δυσμὰς αὐτῆς χωραφίων καὶ κήπων τῶν ἀνηκόωντων εἰς τὴν οἰκογένειαν Κοντογιάννη, ἢ τροποποιήσας δὲ τῆς οἰκίας ταύτης εἰς Σχολὴν καὶ ἢ χρησιμοποίησας ἀντὶ Γυμνασίου. Προσθέτουσι δὲ ὅτι ὡς τίμημα τῆς ἀγοραπωλησίας ταύτης οἱ πωληταὶ κληρονόμοι τοῦ μακαρίτου Ἰω. Κοντογιάννη ζητοῦσιν ἐνεργόντα καὶ πέντε χιλιάδας λιρεττῶν (95.000) κατ' ἐλάχιστον, κατελθόντες εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο κατόπιν παρατεταμένων διαπραγματεύσεων. Μετὰ διαφόρους δὲ συζητήσεις ἡ πρότασις αὕτη τίθεται εἰς φανεράν ψηφοφορίαν καὶ γίνεται δεκτὴ μετὰ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀνταίμιον τῶν 95.000 λιρεττῶν, διὰ παμψηφίας περίπου πλὴν δύο ψήφων ἀνηκουσῶν εἰς τὸν σύμβουλον Φωτεινὸν Κλαδάκη καὶ εἰς τὸν πρώτον Δήμαρχον.

Ἐκ τῶν διαφωνοῦντων ὁ μὲν Φωτεινὸς Κλαδάκης φρονεῖ ὅτι μία οἰκία

ὅσονδῃποτε τελεία καὶ ἂν εἶναι δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἀντὶ Σχολείου· ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἀγοραζομένη διὰ Σχολεῖον οἰκία ὅσασδῃποτε τροποποιήσεις καὶ ἂν ὑποστῇ μετ' ὀλίγα ἔτη θέλει ἀποδειχθῇ ἀνεπαρκὴς καὶ θὰ δεῖσῃ νὰ ἀνεγερθῇ τὸ Γυμνάσιον ἐξ ὑπαρχῆς· ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ σημερινὴ αὐτῆς ἀξία ὡς κατοικίας δὲν βαρύνει πολὺ καὶ ὅτι ἐπομένως τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς μεθ' ὅλης τῆς προσφερομένης ἐκτάσεως δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῇ τὰς ἐβδομήκοντα πέντε χιλιάδας λιρεττῶν.

Ὁ δ' ἕτερος διαφωνῶν, ἦτοι ὁ πρῶτος Δήμαρχος, φρονεῖ ὅτι οὐδεὶς ἀπολύτως συντρέχει λόγος νὰ παροραθοῦν αἱ ἐκθέσεις τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ νὰ ἀνακληθοῦν αἱ ληφθεῖσαι ἀποφάσεις περὶ τῆς θέσεως τῶν Ἀνεμομύλων ὡς τῆς καταλληλοτέρας θέσεως δι' ἐν Γυμνάσιον καὶ νὰ προτιμηθῇ σήμερον ἄλλη ὑποδεστέρα θέσις· καὶ ὅτι ἡ ἀντὶ ἀνεγέρσεως τελείου Γυμνασίου, Σχολείου μετὰ παντὸς τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ αὐτοῦ τύπου καὶ ρυθμοῦ, ἐξοικονόμησις τῆς περιστάσεως δι' ἀγορᾶς καὶ χρησιμοποίησεως μιᾶς οἰκίας, ἀποτελεῖ κατάφωρον ἀθέτησιν τῆς ὑποσχέσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἀπάδουσας εἰς τε τὸ γόητρον τῆς Μονῆς καὶ εἰς τὴν φιλοτιμίαν τῆς Κοινότητος καὶ διαλέεται ἡ συνεδρία τῇ πρώτῃ ὥρᾳ μετὰ μεσημβρίας.

Ἀρθ. 9.

Γ' Συνεδρία τῆς ἐνδεκάτης (11) Φεβρουαρίου 1922, ἡμέρας Παρασκευῆς.

Ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ τῇ ὥρᾳ 4 1)2 ἐσπερινῇ συνήλθεν ἡ ὁλομέλεια τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου μετὰ δύο Ἐλεγκτῶν.

Ἀρχεται ἡ Συνεδρία· ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδρίας καὶ μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως ὑπογράφονται. Παρευρίσκεται ἡ Α. Π. ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Ἡγουμενίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάσβας, ὅστις καὶ ἀνακοινεῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὰ ἀποφασισθέντα κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίαν προσέφερεν εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ μακαρίτου Ἰω. Κοντογιάννη τὸ ποσὸν τῶν 95.000 λιρεττῶν ὡς ἀντίτιμον τῆς παρ' αὐτῶν ἀγορᾶς τῆς οἰκίας των μετὰ τῶν παραρτημάτων τῆς καὶ τῶν προσανημάτων τῆς καὶ μετὰ τῶν πρὸς δυσμὰς αὐτῆς χωραφίων καὶ κήπων τῆς οἰκογενείας Κοντογιάννη, διὰ τὸ Πανορμίτειον Γυμνάσιον· ὅτι οἱ πωλῆται εἶναι σύμφωνοι εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο τοῦ ἀντίτιμον καὶ ἀποδέχονται αὐτό, ἐπὶ τὸν ὅρον νὰ προπληρωθῶσιν αὐτοῖς, ἐξ αὐτοῦ, πεντήκοντα χιλιάδες λιρεττῶν, τὸ δ' ὑπόλοιπον μὲ προθεσμίαν· ἀλλ' ὅτι οἱ τίτλοι τῆς ιδιοκτησίας αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων δύνανται νὰ πωλήσωσι, φθάνουσι μέχρι τοῦ τοίχου τῆς δεξαμενῆς. Περιορίζονται δηλαδή εἰς τὴν κυρίως οἰκίαν, τὰς αὐλὰς αὐτῆς καὶ τὰ παραρτήματα αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸς δυσμὰς αὐτῶν ἐκτεινόμενα χωράφια (μετὰ τῆς δεξαμενῆς) φαίνονται εἰς τὰ κτηματολογικὰ μητρώα ἐγγεγραμμένα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γεωργίου Κοντογιάννη, ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωάννου·

ὅτι ὥς ἐκ τούτου οἱ κληρονόμοι τοῦ Ἰω. Κοντογιάννη, ἂν καὶ διεκδικοῦσι τὴν κυριότητα τῆς ρηθείσης ἐκτάσεως, ἐν τούτοις δὲν εἶναι εἰς θέσιν σήμερον, πρὶν ἢ ἀποκτήσωσι τίτλον κυριότητος ὑπὲρ αὐτῶν, νὰ προβῶσιν εἰς ἐπίσημον πώλησιν αὐτῆς καὶ νὰ περιλάβωσι καὶ ἅπασαν τὴν ρηθείσαν ἔκτασιν εἰς τὸ πωλητήριον ἐγγράφον τῆς οἰκίας των· ὅτι ὁμοῦ ἐπιφυλάσσονται καὶ ὑπόσχονται νὰ ἐνεργήσωσι νὰ ἀποκτήσωσι τίτλον κυριότητος ἐπὶ τῶν πρὸς δυσμὰς τῆς οἰκίας των ἐκτεινομένων χωραφίων καὶ κήπων (καὶ τῆς δεξαμενῆς) καὶ εὐθὺς τότε νὰ μεταβιβάσωσι τὴν κυριότητα καὶ τῶν τελευταίων τούτων πρὸς τὴν ἀγοράστριαν Μονίην· ὅτι ἔνεκα τοῦ κωλύματος τούτου χωρίζουσιν, ἐκ τοῦ ὅλου ποσοῦ τῶν 95.000 λιρετῶν, δέκα χιλιάδας τοιούτων ὡς ἀνάλογον ἀντίτιμον τοῦ κήπου, τῶν χωραφίων καὶ τῆς δεξαμενῆς, ὅπερ δέχονται νὰ μένῃ παρακατατεθειμένον ὁποῦδήποτε, ἕως οὗ ἀποκτήσωσι τὸν προσήκοντα τίτλον καὶ δυνηθῶσι νὰ πωλήσωσι καὶ μεταβιβάσωσιν εἰς τὴν Μονίην καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην ἔκτασιν, οὕτως ὥστε δέχονται νὰ λάβωσι σήμερον ὡς ἀντίτιμον ἀναλογοῦν εἰς τὴν οἰκίαν, τὰς πλακοστρωμένας αὐτὰς αὐτῆς, τὸ ἰδιαίτερον μαγειρεῖον αὐτῆς, τὸ ἄνωθεν τοῦ μαγειρείου ἰδιαίτερον οἶκημα καὶ τὸ ἔξωθεν τοῦ τελευταίου τούτου περιτοιχισμένον στενὸν γήπεδον, ὄρδοῦντα καὶ πέντε χιλιάδας λιρετῶν (85.000), τούτων δὲ πάλιν τὰς μὲν πενήντα χιλιάδας (50.000) νὰ λάβωσι προκαταβολικῶς, τὰς δὲ τριάκοντα καὶ πέντε (35.000) εἰς προθεσμίαν ἐνὸς ἔτους ἀτόκως, τὰς δὲ λοιπὰς δέκα χιλιάδας λιρετῶν θὰ λάβωσιν, ἀφοῦ ἀναγνωρισθῶσι κύριοι καὶ τῆς λοιπῆς ἐκτάσεως καὶ ἀφοῦ μεταβιβάσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν ἀγοράστριαν Μονίην.

Τῆς συμφωνίας δὲ ταύτης τῶν εἰρημένων κληρονόμων τοῦ Ἰω. Κοντογιάννη ζητεῖ τὴν ἔγκρισιν ὁ Πανος. Τοποτηρητής. Τίθεται εἰς φανεράν ψηφοφορίαν ἡ συμφωνία αὕτη, ὡς ἐξετέθη, καὶ ἐγκρίνεται διὰ ψήφων ἑπτὰ κατὰ ἕξ. (Ἐψηφίσαν οἱ 12 Σύμβουλοι καὶ ὁ Βος Δήμαρχος. Ὁ Αὐτὸς Δήμαρχος ἔδωκε ψήφον λευκὴν. Οἱ δὲ Ἐλεγκταὶ ἀπέσχον τῆς ψηφοφορίας. Οἱ δὲ μειοψηφήσαντες ἕξ ἦσαν οἱ Σύμβουλοι: Χαρ. Διαμαντῆς, Ν. Σκάρος, Γ. Ἀγγελίδης, Β. Μιχαλαριᾶς καὶ Φ. Κλαδάκης καὶ ὁ Βος Δήμαρχος Ἰω. Φαρμακίδης· ἡ δὲ γνώμη αὐτῶν εἶναι ὅτι τὸ ποσὸν τῶν δέκα χιλιάδων λιρετῶν, ὅπερ ἐχωρίσθη καὶ ἐκρατήθη ἀπὸ τὰς 95.000 ὡς ἀνάλογον ἀντίτιμον τῶν χωραφίων κλπ., δὲν εἶναι ἀρκετόν, ἀλλ' ὅτι ἔδει νὰ κρατηθῇ περισσότερον ποσόν).

.....

Τὰ παραπάνω κείμενα ὁμιλοῦν πολὺ εὐγλωττα, ὥστε περιττεύει κάθε σχολιασμός. Ὁ ἀναγνώστης μέσα ἀπὸ τίς γραμμὲς τους, παρὰ τὴ λιτότητα ποὺ χαρακτηρίζει τὴ διατύπωσίν τους, μεταφέρεται στίς συνθήκες, κάτω ἀπὸ τίς ὁποῖες εἶχε ἀναληφθῇ ἡ πατριωτικὴ πρωτοβουλία νὰ προικοδοτηθῇ τὸ νησί μὲ τὸ κατέλληλο διδαστήριον, ποὺ θὰ στέγαζε, ὠλοκληρωμένη σὲ πλῆρες γυμνάσιον, τὴν Ἑλληνικὴν τοῦ Σχολῆ. Βλέπει τοὺς ἐπίσημους ἐκκλησιαστικούς καὶ

κοινοτικούς εκπροσώπους του νησιού να χαίρωνται, όταν ή προσπάθειά τους προχωρή στην πραγμάτωση, και να αγωνιούν, κάθε φορά που παρουσιάζεται κάποια δυσχέρεια, που τους απομακρύνει από το ποθητό τέλος. Παράλληλα όμως τους παρακολουθεί να επιμένουν και να αγωνίζονται, για να ξεπεράσουν τις δυσκολίες και τα εμπόδια. Και επιτυγχάνουν, γιατί γνώμονας, που κατευθύνει τις ενέργειές τους, είναι το εθνικό συμφέρον και το καλό του τόπου. Οι προσωπικές φιλοδοξίες και τα άτομικά συμφέροντα βρίσκονται πολύ μακριά από τους άγνους εκείνους πατριώτες, που τους εμπνέει το δραμα μιας μορφωμένης συμαίκτης νεολαίας, ικανής να αντιστέκεται στα σχέδια του νέου δυνάστη.

Για τους λόγους αυτούς θα περιορισθώ να εξάρω μόνο τα σημεία εκείνα, που υπήρξαν κείμενα και γι' αυτό αποφασιστικά για την ποθητή λύση. Και επί πλέον, επειδή δείχνουν τη σύνεση, τον πατριωτισμό και το συναίσθημα εὐθύνης, που διέκριναν τους κοινοτικούς και κοινωνικούς εκείνους ταγούς της μικρῆς μας νήσου.

Είχε ήδη αποφασισθῇ από την Ἐφορεία τῆς Μονῆς Πανορμίτη να τεθῶν στη διάθεση τῆς Δημαρχίας 30.000 λιρέττες για τὴν ἀνέγερση σχολείου καὶ ἡ ἀπόφαση αὐτὴ εἶχε ἀνακοινωθῇ στοὺς Δημοτικούς Ἀρχόντες τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τὸν Πρόεδρό της, τὸν Ἀρχιμανδρίτη Μακάριο Μπάρβα, σὲ εἰδικὴ συνεδρίαση τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου¹. Ἐπὶ πλέον εἶχε ὀρισθῇ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ γιατροὺς, εκπαιδευτικούς καὶ ἓνα ἀρχιτέκτονα, μὲ Πρόεδρο τὸν Ἀρχιμανδρίτη Μακάριο, γιὰ νὰ προτείνῃ τὸν καταλληλότερο χῶρο γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ διδαστηρίου αὐτοῦ². Στὸ μεταξὺ εἶχε ἀποσφηνισθῇ πῶς τὸ διδαστήριον «θὰ ἰδρυθῇ ὡς ἡ ἀνωτέρα τῆς νήσου σχολὴ καὶ ἀποκλειστικῶς ὡς γυμνάσιον» καὶ τὸ σοβαρώτερο, πῶς ἡ Ἐφορεία τῆς Μονῆς Πανορμίτη θὰ ἐπωμισθῇ μόνῃ αὐτῇ τὸ συνολικὸ βάρος τῆς δαπάνης³. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε στὰ παραπάνω κείμενα οἱ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι καὶ οἱ Ἐφοροὶ τῆς Μονῆς, ὅταν μιλοῦν γιὰ τὸ ὑπὸ ἀνέγερση διδαστήριον, τοῦ δίνουν τὴν ἐπωνυμίαν «Πανορμίτειον Γυμνάσιον»⁴.

Εἶχε ἐπομένως ὁλοκληρωθῇ ἡ προεργασία καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσουν οἱ ἐργασίες γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ διδαστηρίου. Τότε ὅμως παρουσιάσθηκε πρόβλημα σχετικὰ μὲ τὸ χῶρον, ὅπου θὰ ἀνεγειρόταν τὸ διδαστήριον. Ἡ Ἐπιτροπὴ, ποὺ εἶχε ὀρισθῇ, γιὰ νὰ ὑποδείξῃ τὴν καταλληλότερη γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ θέση, εἶχε προτείνει «τὸν χῶρον τῆς Δημοσίας Ἑλληνικῆς Σχολῆς», ἐπάνω στὸ

1. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 1, συνεδρία ΠΗ')1921.

2. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 3, συνεδρία ΑΓ')1921.

3. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 4, συνεδρία Μ')1921.

4. Βλ. τὰ κείμενα ἀριθ. 6, 7 καὶ 8, συνεδρίες ΜΑ' καὶ ΜΣΤ')1921 καὶ Β')1922.

Κάστρο¹. 'Αλλά ἡ ἰταλικὴ διοίκηση, ἀνακοινώνει ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Δήμαρχος Πέτρος Ν. Κλαδάκης, ἀδὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῆς 'Ακροπόλεως ἀνέγερσιν τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου ἢ οἰουδήποτε ἄλλου οἰκοδομήματος, ἐὰν μὴ προηγουμένως ζητηθῇ καὶ ληφθῇ ἡ σχετικὴ ἀδεία τοῦ 'Εφόρου τῶν 'Αρχαιοτήτων².

Στὸ σημεῖο αὐτὸ εἰλοι διαισθάνονται πὼς τυχὸν ὑποβολὴ αἰτήσεως στὸν 'Ιταλὸ ἀρχαιολόγο δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλο ἀποτέλεσμα παρὰ τὴν καθυστέρηση τοῦ ἔργου. 'Αλλωστε στὴ συνέχεια τῆς παραπάνω ἀνακοινώσεώς του ὁ Δήμαρχος εἶχε προσθέσει πὼς ἀκαθ' ὅς ἡ Δημαρχία ἔλαβε πληροφορίας, δὲν εἶναι εὐκόλος ἡ ἐκδοσις τοιαύτης ἀδείας». Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ 'Αρχιμανδρίτη Μακαρίου, ἀποφασίζεται νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ θέσις στὸ Κάστρο καὶ νὰ προτιμηθῇ ἡ θέσις στοὺς 'Ανεμομύλους ὡς μᾶλλον κατάλληλος μετὰ τὴν θέσιν τῆς 'Ακροπόλεως, κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐδικῆς 'Επιτροπῆς³.

Καὶ πάλι ὅμως παρουσιάζονται δυσχέρειες. Καὶ πάλι ἀνυπερβλήτες. Τῇ φορᾷ αὕτῃ ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτῆτες τῶν οἰκοπέδων. 'Ενας ἀπὸ αὐτοὺς μόνο γιὰ ἓνα ἀπὸ τὰ τμήματα γῆς, ποὺ ἦταν ἀναγκαῖα, γιὰ νὰ σχηματισθῇ ἐπαρκὲς γήπεδο, ζήτησε 9.000 λιρέττες, ὅπως δηλώνει στὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο ὁ 'Αρχιμανδρίτης Μακάριος⁴. Ποσὸ ὑπέρογκο γιὰ τὴν ἐποχὴ.

'Ετσι τὸ πατριωτικὸ ἔργο, τὸ δράμα καὶ ὁ πόθος γενεῶν Σωμαίων, νὰ ολοκληρωθῇ ἡ 'Ελληνικὴ τους Σχολὴ σὲ πλήρες γυμνάσιον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξασφαλιζόταν τὸ κατάλληλον διδασκῆριον γιὰ τὴ στέγασί του, κινδύνευε ἀκόμη καὶ νὰ ναυαγήσῃ. Καὶ γιὰ τὸν πρόσθετο λόγο πὼς ἡ θητεία τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων ἦταν ἐνιαύσια καὶ μὲ τὰ ἐμπόδια καὶ τίς δυσχέρειες, ποὺ εἶχαν στὸ μεταξὺ παρουσιασθῇ, εἶχε φθάσει τὸ τέλος τοῦ δημαρχιακοῦ ἔτους χωρὶς καμιά ἀξιόλογη πρόοδος στὸ εἰδικὸ αὐτὸ θέμα καὶ μὲ τίς ἐπικείμενες δημαρχιακὰς ἐκλογάς, ἦταν ἄγνωστο ποιοὶ θὰ εἶχαν τὴν εὐθύνη τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων στὸ ἐπόμενο ἔτος καὶ ἐπομένως ἀβέβαιη καὶ ἡ τύχη τῆς πατριωτικῆς αὐτῆς πρωτοβουλίας.

'Ενας τέτοιος κίνδυνος πρέπει νὰ ὑπῆρξε ὁ ὁδηγὸς τῆς σκέψεως τοῦ

1. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 5, πρακτικὸ τῆς ἐδικῆς 'Επιτροπῆς γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ χώρου.

2. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 6, συνεδρία ΜΑ' 1921.

3. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 6, συνεδρία ΜΑ' 1921. 'Ομοίως ἡ 'Επιτροπὴ στὴ σχετικὴ τῆς πράξι (βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 5) διατυπώνει μὴ μόνον προτίμησιν. Εἰδικώτερα, σημειώνει πὼς ἀξιοτάσσας τοὺς προταθέντας τόπους ὡς κατάλληλους... ἀποφασίζει καὶ ἐγκρίνει ὡς κατάλληλότεστον πάντων τὸν χώρον τῆς Δημοσίας 'Ελληνικῆς Σχολῆς. Φαίνεται ὅμως πὼς ἡ τελικὴ κρίσις ἐγένε ἀνάμεσα στὸν χώρον αὐτὸν καὶ σὲ ἄλλον χώρον τῆς περιοχῆς τῶν 'Ανεμομύλων. 'Ετσι ἐξηγεῖται πὼς ὁ 'Αρχιμανδρίτης Μακάριος, ποὺ ἦταν Πρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς αὐτῆς καὶ γνώριζε τίς λεπτομέρειες, τίς σχετικὰς μὲ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ χώρου, παρουσιάζει ὡς δεύτερη προτίμησιν τῆς 'Επιτροπῆς τὴ θέσιν στοὺς 'Ανεμομύλους.

4. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 7, συνεδρία ΜΣΤ' 1921.

Ἀρχιμανδρίτη, τοποτηρητῇ τῆς Μονῆς Πανοριμίτη, Μακαρίου Μπάρβα, ὅταν εἰσηγγῆται τὸ διορισμὸς αἰδιδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιφορτισμένης πᾶσαν φροντίδα καὶ ἐπιστάσειν καὶ ἐν γένει τὴν διαχείρισιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν λόγῳ Γυμνασίου¹. Μὲ τὴν πρότασίν του αὐτῇ ὁ κυριώτερος ἀπὸ τοὺς ἐμπνευστὲς τῆς ιδέας νὰ ἀποκτήσῃ ὁ τόπος πλῆρες γυμνάσιον, στεγασμένον σὲ νεόδμητο διδασκῆριον, ποὺ νὰ καλύπτῃ τίς ἀνάγκας τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης, θέλει, τοποθετώντας τὸ ἔργο του ἐπάνω ἀπὸ πρόσωπα καὶ πράγματα, νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ ἐνδεχόμενες κακὰς μελλοντικὰς εἰσηγήσεις καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ συνέχισιν τῶν προσπαθειῶν γιὰ τὴν πραγμάτωσίν του.

Τὸ βαθύτερον αὐτὸ νόημα τῆς προτάσεως τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Μακαρίου τὸ συνέλαβε ὁ Δημοτικὸς Σύμβουλος καὶ ταμίας τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς Πανοριμίτη Παναγιώτης Πετρίδης. Ὁ ἀξιόλογος αὐτὸς κοινωνικὸς παράγοντας τοῦ τόπου, ὁ ἐπιτυχημένος ἔμπορος μὲ τὴν πλοῦσιαν κοινοτικὴν πείραν, ποὺ τὴν ἀπέκτησε στὴν πολυχρόνιον ἀνάμειξή του στὰ κοινά, διαισθάνεται καὶ αὐτὸς τὸν κίνδυνον, ποὺ διατρέχει ἡ εὐγενικὴ τους προσπάθεια. Ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως πὼς ἡ πρότασις τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Μακαρίου εἶναι κατ' ἀρχὴν σωστὴ καὶ ἐποικοδομητικὴ, βλέπει ὅμως ἐπίσης πὼς δὲν παρέχει πλήρη ἐξασφάλισιν, ὥστε νὰ τελεσφορήσῃ ἡ ὥραία τους πρωτοβουλία. Γι' αὐτὸ παρεμβαίνοντας στὴ συζήτησιν ἐπικροτεῖ τὴν πρότασιν τοῦ Μακαρίου, γιὰ νὰ ὁρισθῇ Ἐπιτροπὴ, ποὺ νὰ ἀναλάβῃ «τὴν ἐπιστάσειν καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς οἰκοδομῆς», ἀλλὰ ἐπὶ πλέον ζητεῖ πλήρη ἀνεξαρτησία τῆς Ἐπιτροπῆς. Συγκεκριμένα, ὑπερθεματίζει στὴν πρότασιν τοῦ Μακαρίου καὶ εἰσηγγεῖται ἡ Ἐπιτροπὴ «νὰ ἔχῃ ταμεῖον ἰδιαίτερον, νὰ παραλάβῃ τὰς ἤδη ἀφιερωθείσας ὑπὲρ τοῦ ἔργου 30.000 λιρετῶν καὶ νὰ καταθέσῃ αὐτὰς ἐπ' ὀνόματι τῆς παρὰ τινι Τραπεζῇ», διότι, προσθέτει, «οὗτος εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος, τῆς καταθέσεως τοῦ χρήματος, ὅπως χρησιμεύσῃ τοῦτο ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ προκείμενον ἔργον καὶ μὴ ἐπηρεασθῇ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ὑπὸ νεωτέρων τυχόν ἀντιθέτων ἀποφάσεων»².

Ἡ λογικὴ εἶναι ἀδαμάντινη καὶ γι' αὐτὸ δὲν διατυπώθηκε ἀντίρρηση. Ἀλλωστε ὅλοι, Κοινοτικοὶ Ἀρχόντες καὶ Ἐφοροὶ τῆς Μονῆς Πανοριμίτη, διακνέονται ἀπὸ τὰ ἴδια εὐγενικὰ αἰσθήματα. Γίνεται λοιπὸν παμψηφεί δεκτὴ ἡ πρότασις Μακαρίου, ὅπως συμπληρώθηκε ἀπὸ τὸν Παναγιώτη Πετρίδην, μὲ τὴν προσθήκην τὰ πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ὑποβάλλωνται γιὰ ἐγκρισιν στὸ Δημοτικὸ Συμβούλιον, καὶ ὁρίζεται πενταμελὴς Ἐπιτροπὴ ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον τῆς Μονῆς, τὸν Δήμαρχον καὶ τοὺς Ἰωάννην Ἀγ. Διακογιάννην, Γεώργιον Ἀν. Ἀγγελίδην καὶ Σταμάτιον Καλαφατᾶ. Ὁ τελευταῖος ὠρίσθηκε καὶ ταμίας³.

1. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 7, συνεδρία ΜΣΤ' 1921.

2. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 7, συνεδρία ΜΣΤ' 1921.

3. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 7, συνεδρία ΜΣΤ' 1921.

Στὴν Ἐπιτροπὴ αὐτὴ δὲν βλέπομε νὰ μετέχη ὁ δεύτερος ἀπὸ τοὺς εἰσηγητὰς γιὰ τὴ συγκρότησίν της, ὁ Παναγιώτης Πετρίδης, αὐτὸς ποὺ κατω-
χώρησε τὸ ἔργο της μὲ τίς συμπληρωματικὰς του προσθήκας στὴν πρότασιν
Μακαρίου. Πιστεύω πὼς θὰ ἦταν ὁ πρῶτος, ποὺ προτάθηκε ὡς μέλος της,
γιατὶ κοντὰ στὰ ἄλλα ἦταν πρόσφατο τὸ ἐθνικὸ εὖσημο τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ
ἐγκλεισμοῦ του στὶς φυλακὰς τῆς Ρόδου γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ Πάσχα τοῦ
ἔτους 1919¹. Τὸ πῶς πιθανὸ εἶναι νὰ ἀποποιήθηκε τὸ ἀξίωμα ἀπὸ εὐθιζία,
γιὰ νὰ μὴ νομισθῇ πὼς ἡ πρότασί του ἀπέβλεπε νὰ περιέλθῃ σὲ λίγους ἢ εὐθύνῃ
ἀλλὰ καὶ ἡ τιμὴ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ διδασκτηρίου, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους νὰ
περιλαμβάνεται καὶ ἐκεῖνος. Εἶναι, νομίζω, καὶ αὐτὸ μιὰ ἐπὶ πλέον ἀπόδειξη
τοῦ ὑψηλοῦ καὶ γενναίου φρονος πνεύματος, μὲ τὸ ὁποῖο διαχειρίζονταν τὰ κοινὰ
οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι.

Δὲν κρίνω ἄσκοπο νὰ ἐξάρω ἓνα ἀκόμη σημεῖο, μιὰ ἀπόφασιν τοῦ Δημάρ-
χου τῇ φορᾷ αὐτῇ, ἀπὸ τῇ μακρᾷ σειρᾷ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων ποὺ
παράκολουθοῦμε στὰ κείμενα, ποὺ παρουσίασα. Γιατὶ ἀποκαλύπτει μὲ πόσῃ
φρόνησιν καὶ μὲ πόσο ἀνεπτυγμένον συναίσθημα εὐθύνης οἱ κοινοτικοὶ ταγοὶ
τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἀσκούσιν τὰ καθήκοντα, ποὺ τοὺς ἐμπιστευόταν ἡ κοινὴ
ἐκτίμησις τῶν συμπολιτῶν τους.

Τὸ Δεκέμβριον τοῦ 1921, ὅπως εἶδαμε, εἶχε συγκροτηθῇ εἰδικὴ Ἐπι-
τροπὴ ἐξουσιοδοτημένη νὰ χειρισθῇ μὲ εὐρύτατη δικαιοδοσίαν τὸ θέμα τοῦ
διδασκτηρίου τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου. Ἀκολούθησαν οἱ ἐκλογαὶ Δημάρ-
χων καὶ Δημοτικῶν Συμβούλων, ποὺ ἀνέδειξαν στὶς θέσεις τοῦ πρώτου καὶ
δεύτερου Δημάρχου τὰ ἴδια πρόσωπα, ποὺ κατεῖχαν τὰ ἀξιώματα αὐτὰ καὶ στὸ
προηγούμενον δημαρχιακὸ ἔτος καὶ τοὺς μισοὺς ἀκριβῶς ἀπὸ τοὺς Δημοτικούς
Συμβούλους, ποὺ μετεῖχαν στὸ προηγούμενον Δημοτικὸν Συμβούλιον². Καὶ ἐπει-
δὴ οἱ νέοι Δημοτικοὶ Σύμβουλοι ἦταν πρόσωπα φιλοπρόσοδα καὶ πολλοὶ ἀπὸ
αὐτοὺς διέθεταν μακρὰ καὶ γόνιμη θητεία σὲ ἔργα κοινωνικῆς ἀποστολῆς,
οἱ οἰωνοὶ προμηνούσαν αἴσιο πέρας στὸ θέμα τοῦ γυμνασίου, ποὺ συγκινοῦσε
βαθύτατα τὴν συμαϊκὴν ψυχὴν.

Πράγματι, ἡ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ διδασκτῆριον, δυὸ μῆνες ὕστερα ἀπὸ
τὴ συγκρότησίν της καὶ συγκεκριμένῃ στίς 9 Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1922,
ἐμφανίσθηκε στὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον καὶ πρότεινε : 1) Νὰ ἀνακληθῇ ἡ ἀπό-
φασις τοῦ Συμβουλίου γιὰ ἀνέγερσιν τοῦ διδασκτηρίου στὴ θέσιν Ἀνεμόμυλοι
καὶ 2) νὰ ἀγορασθῇ καὶ νὰ μετατραπῇ σὲ διαδασκτῆριον «ἡ ἐν Αἰγιαλῷ κατὰ
τὴν θέσιν Ἀμποῦτσι κειμένη οἰκία τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου
Κοντογιάννη μεθ' ὧν τῶν παραρτημάτων καὶ προσαυξημάτων αὐτῆς, μεθ'

1. Βλ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ, ἐνθ' ἄν., σ. 58 καὶ ΣΑΤ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἐνθ' ἄν., σ. 3.

2. Βλ. παραπάνω στὴ σελ. 2 τῆς σελ. 74 τὰ ὀνοματεπώνυμα ὧν ἀποτελοῦσαν τὸ
Δημοτικὸν Συμβούλιον κατὰ τὸ δημαρχιακὸν ἔτος 1922.

δλης τῆς περιοχῆς αὐτῆς καθὼς καὶ μετὰ τῶν πρὸς δυσμὰς αὐτῆς χωραφίων καὶ κήπων». Καὶ γιὰ νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν πρότασή της ἡ Ἐπιτροπὴ, πρόσθεσε πὼς οἱ ἰδιοκτῆτες ζητοῦν 95.000 λιρέττες καὶ πὼς γιὰ νὰ καταλήξουν στὴν τιμὴ αὐτή, χρειάσθηκαν πολλές καὶ παρατεταμένες διαπραγματεύσεις. Ἀκόμη δηλώθηκε πὼς μὲ τὴν πρόταση αὐτὴ βρίσκεται σὲ διαφωνία ἓνα ἀπὸ τὰ μέλη της, ὁ Δήμαρχος Πέτρος Κλαδάκης. Στὴ συνέχεια ἡ πρόταση τῆς Ἐπιτροπῆς μπῆκε σὲ φανερὴ ψήφοφορία καὶ ἐγινε δεκτὴ καθὼς παμψηφίως περίπου, ἀφοῦ μειοψήφησαν μόνο ὁ πρῶτος Δήμαρχος καὶ ὁ Δημοτικὸς Σύμβουλος Φωτειὸς ὡς Κλαδάκης¹.

Δὲν εἶναι τῆς στιγμῆς νὰ διατυπώσω κρίσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀπόφαση αὐτῶν ποὺ ψήφισαν τὴν ἀγορὰ τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴ μετατροπὴ του σὲ διδασκτήριον οὔτε νὰ συζητήσω τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἄλλων δύο ποὺ τάχθηκαν ἀντίθετοι στὴν ἀπόφαση αὐτή. Σημειώνω ὅμως πὼς καὶ οἱ δύο πλευρὲς ξεκινοῦσαν ἀπὸ σωστὰς βάσεις. Γιατί, πραγματικὰ, ποτὲ ἓνα σπίτι, ὅσες μετατροπὲς καὶ βελτιώσεις καὶ ἂν τοῦ κάνης, δὲν θὰ μπορέσης νὰ τὸ μεταβάλλης σὲ διδασκτήριον, ποὺ νὰ μπορῇ νὰ ἐκπληρώσῃ μὲ τρόπο ἐποικοδομητικὸ τὸν προορισμὸ του. Ἐπὶ πλέον, στὴ συγκεκριμένη αὐτὴ περίπτωσι, εἶναι ἔξω ἀπὸ κάθε ἀμφισβήτηση πὼς τὸ σπίτι, ποὺ θὰ μετατρεπόταν σὲ διδασκτήριον, δὲν θὰ εἶχε τὴν ἐμφάνισι σχολείου, ὅπως ἀπαιτοῦσε ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ αἰσθητικὴ τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

Εἶναι ὅμως ἐξ ἴσου ἀληθὲς πὼς ἐνῶ ἡ ὑπαρξὴ τοῦ διδασκτηρίου ἦταν ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ καὶ ἄμεση, ἀφοῦ μόνη αὐτὴ ἀνοίγε τὸ δρόμον, γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ δεῦτερος καὶ κυριώτερος στόχος, ἡ ὁλοκληρώσι τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς σὲ πληρὴς γυμνάσιον, ἐν τούτοις ἡ πρόσφατη πείρα εἶχε ἀποδείξει πὼς ἡ ἀνοικοδόμησι διδασκτηρίου, ἀνάλογον μὲ τίς παιδευτικὰς ἀνάγκας ποὺ προβάλλει ἡ εὐρύθυμη λειτουργία ἐνὸς σχολείου μέσης παιδείας, ἀπαιτοῦσε χρόνον πολὺ. Καὶ οἱ καιροὶ δὲν ἐπέτρεπαν ἀναβολὰς ἢ καθυστερήσεις. Αὐτές, νομίζω, οἱ σκέψεις πρέπει νὰ βάρυναν στὴν ἀπόφαση τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου. Γιατὶ μόνο ἔτσι ἐξηγεῖται, πὼς ἐνῶ ἡ λύσι ποὺ πρότεινε ἡ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ἦταν κάθε ἄλλο παρὰ ἡ ἰδεώδης, ὅμως εἶχαν συνταχθῇ μ' αὐτήν.

Ἀλλὰ καὶ πάλι παρουσιάζονται νέες δυσχέρειες. Δύο μόλις ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὴ συνεδρία, στὴν ὁποία εἶχε ἀποφασισθῇ «περίπου διὰ παμψηφίας» ἡ ἀγορὰ τῆς οἰκίας Κοντογιάννη, συγκαλεῖται καὶ πάλι τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιον. Στὴ συνεδρία παρίσταται καὶ ὁ τοποτηρητὴς τῆς Μονῆς Πανορμίτης Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάβρας, ὁ ὁποῖος προβαίνει στίς ἀκόλουθες ἀνακοινώσεις. Πληροφορεῖ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιον καὶ τοὺς Ἐφόρους τῆς Μονῆς πὼς στὰ κτηματολογικὰ βιβλία τῆς Δημαρχίας τὰ χωράφια,

1. Βλ. τὸ κείμενον ἀριθ. 8, συνεδρία Β' 1922.

οι κήποι και η δεξαμενή, που βρίσκονται στο δυτικό μέρος της οικίας Κοντογιάννη, φέρονται γραμμένα στο όνομα του Γεωργίου Κοντογιάννη, αδελφού του Ιωάννη. Επειδή όμως οι πωλητές, συνεχίζει ο Αρχιμανδρίτης Μακάριος, διεκδικούν την κυριότητα και των χώρων αυτών, συμφωνούν, από το συνολικό τίμημα των 95.000 λιρεττών, να πάρουν 50.000, όταν υπογραφη το συμβόλαιο, με το οποίο θα μεταβιβάσουν την κυριότητα του σπιτιού και των άλλων κτισμάτων και χώρων, όσων επιτρέπουν σήμερα οι τίτλοι ιδιοκτησίας που κατέχουν, 35.000, άτοκες, ένα χρόνο ύστερα από την υπογραφή του συμβολαίου και τις υπόλοιπες 10.000 λιρέττες, όταν αποκτήσουν τίτλο ιδιοκτησίας για τους αμφισβητούμενους χώρους και μπορέσουν να τους μεταβιβάσουν. Και προσθέτει πως οι πωλητές υποσχέθηκαν να καταβάλουν κάθε ενέργεια, για να αποκτήσουν τίτλο ιδιοκτησίας και για τους χώρους αυτούς. Τέλος παρακαλεί το Δημοτικό Συμβούλιο να περιβάλει με την έγκρισή του την παραπάνω συμφωνία¹.

Το θέμα τίθεται σε ψηφοφορία. Η ψηφοφορία είναι φανερή και, όπως απαιτούσε η συνθήκη, ο Δήμαρχος θα ψήφισε τελευταίος. Όμως αξίζει, νομίζω, να παρακολουθήσωμε την εξέλιξή της, γιατί στο σημείο αυτό ακριβώς έχουμε την ενέργεια, που εντυπωσιάζει και για την οποία έκαμα μνεία προηγουμένως.

Η ψηφοφορία είχε αρχίσει και συνεχίζταν. Επτά από τα μέλη του Σώματος είχαν ήδη εγκρίνει τη συμφωνία, όπως την είχε αναπτύξει με κάθε λεπτομέρεια ο Αρχιμανδρίτης Μακάριος, και εξή είχαν πάρει θέση αντίθετη, με το αιτιολογικό πως το ποσό των 10.000 λιρεττών, που είχε συμφωνηθεί να παρακρατηθεί για τα αμφισβητούμενης κυριότητας χωράφια, κήπους και δεξαμενή, ίπρεπε να είναι πολύ μεγαλύτερο². Έμεινε να ψηφίσει ο Δήμαρχος, πρόεδρος του Συμβουλίου, και, στο σημείο που βρισκόταν η ψηφοφορία, η ψήφος του είχε αποφασιστική σημασία.

Ο άναγνώστης του πρακτικού της συνεδρίας αυτής του Δημοτικού Συμβουλίου θα περίμενε ίσως να ιδεί το Δήμαρχο να συντάσσεται με τους εξή, που δὲν ἐνέκριναν τη συμφωνία Μακαρίου - πωλητών, αφού, όπως είδαμε, και στην ειδική Επιτροπή αλλά και μόλις πριν δύο ημέρες στο Δημοτικό Συμβούλιο είχε διατυπώσει την πλήρη αντίθεσή του με την απόφαση για την αγορά του σπιτιού και τη μετατροπή του σε διδακτήριο. Και επί πλέον, αφού με την ψήφο του, αντίθετη με τους επτά που ἐνέκριναν τη συμφωνία, η οποία ως ψήφος Προέδρου στη συγκεκριμένη περίπτωση της ισοψηφίας θα ήταν διπλή, υπήρχε η πιθανότητα τα πράγματα να πάρουν άλλη τροπή και να οδηγηθούν ακόμη και σε επικράτηση των δικών του απόψεων.

1. Βλ. το κείμενο αριθ. 9, συνεδρία Γ') 1922.

2. Βλ. το κείμενο αριθ. 9, συνεδρία Γ') 1922.

Ὅμως ὁ Δήμαρχος δὲν συντάσσεται μὲ τοὺς ἔξῃ. Ἡ ψῆφος τοῦ Δημάρχου εἶναι λευκὴ¹. Καὶ ἡ λευκὴ αὐτὴ ψῆφος τοῦ Δημάρχου κατακυρώνει τὴ συμφωνίαν Μακαρίου - πωλητῶν καὶ θέτει ὀριστικὸν τέρμα στὸ θέμα τῆς ἀγορᾶς τῆς οἰκίας Κοντογιάννη καὶ τῆς μετατροπῆς τῆς σὲ διδασκτήριον.

Ἀλλὰ μὲ ποιὲς σκέψεις ὁ νηφάλιος ἐκεῖνος κοινοτικὸς ταγὸς τοῦ τόπου ἔδωσε λευκὴ ψῆφο καὶ κατὰ κάποιον τρόπο ἦλθε σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ἑαυτοῦ του ; Ἀξιῶ, νομίζω, γιὰ τὸν τελευταῖον αὐτὸ λόγον νὰ σχολιασθῇ ἡ ἀπόφασίς του.

Τῇ στιγμῇ ποὺ ὁ Δήμαρχος ἀποφάσισε νὰ δώσῃ λευκὴ ψῆφο στὸ ἐπίμαχον θέμα, εἶχε πλήρη συναίσθησιν τοῦ βάρους καὶ τῆς ἀποφασιστικῆς σημασίας, ποὺ εἶχε ἡ ψῆφος του. Ἐπίσης ἤξερε πῶς τὸ σπίτι, ποὺ θὰ ἀγορασθῇ μὲ τὴ δική του λευκὴ ψῆφο, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ διδασκτήριον, δὲν ἐκάλυπτε τίς ἀνάγκας καὶ τίς ἀπαιτήσεις ἐνὸς σχολείου. Καὶ κάτι ἀκόμη πιὸ σοβαρὸ. Ἡ ἀγορὰ αὐτὴ δὲν ἐκανοποιοῦσε τὴ φιλοτιμίαν τῶν πολιτῶν ποὺ ἐκπροσωπεῖ καὶ πολὺ λιγώτερον τοὺς δικούς του ὁραματισμούς. Ἐπὶ πλεόν, εἶχε ἐπίγνωσιν πῶς ἂν τελικὰ δὲν ἐξασφαλιζόταν ἀπὸ τοὺς πωλητὰς ἡ κυριότητα τῶν ἀμειβητούμενων χώρων, ἡ ἀγορὰ τῶν χώρων αὐτῶν ἀπὸ ἄλλους πωλητὰς, ἀφοῦ χωρὶς αὐτοὺς τὰ ἄλλα κτίσματα καὶ οἱ ὑπόλοιποι χώροι ἦταν ἐντελῶς ἀνεπαρκεῖς, γιὰ νὰ καλύψουν καὶ μὲ στοιχειώδη ἀκόμη τρόπο τίς ἀνάγκας τοῦ σχολείου, γιὰ τὸ ὁποῖον προορίζονταν, πιθανώτατα νὰ ἀπαιτοῦσε ποσὸ χρημάτων ἀσύγκριτα μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτό, ποὺ ἀποφασίσθηκε νὰ παρακρατηθῇ. Δὲν εἶναι ἄλλωστε πολὺ μακρινὸς ὁ χρόνος ποὺ, ὅπως εἶδαμε, ἓνας ἀπὸ τοὺς οἰκοπεδούχους τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀπομακρυσμένης περιοχῆς τῶν Ἀνεμομύλων ζήτησε τὸ ποσὸ τῶν 9.000 λιρετῶν.

Παράλληλα ὅμως ὁ Δήμαρχος ἤξερε πῶς ἡ ἀγορὰ τῆς οἰκίας Κοντογιάννη ἐξασφάλιζε τὴν εὐκαιρίαν, ποὺ θὰ ὠδηγοῦσε στὴν πραγμάτωσιν τοῦ δευτέρου καὶ βασικοῦ στόχου, νὰ ἀποκτήσῃ τὸ νησί ὀλοκληρωμένον γυμνάσιον. Καὶ ἐπὶ πλεόν ὁ Δήμαρχος ἦταν σὲ θέσιν νὰ γνωρίζῃ, καλύπτεται ἀπὸ κάθε ἄλλῳ, πόσο ἀπαραίτητο, ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἐποχὴ αὐτή, ἦταν νὰ ἀποκτήσῃ ὁ τόπος τὸ ἀνώτερον αὐτὸ πνευματικὸ φωτῶριον. Γι' αὐτὸ μὴ καὶ ὁ δικὸς του ὁραματισμὸς γιὰ ἀνέγερσιν «τελείου γυμνασίου, σχολείου μετὰ παντὸς τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ αὐτοῦ τύπου καὶ ρυθμοῦ»², θὰ ἀπαιτοῦσε χρόνον πολὺ, καταλήγει στὴν ἀπόφασιν νὰ δεχθῇ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν πραγμάτων. Καὶ γιὰ νὰ ἐξοικονομηθοῦν τὰ πράγματα, ἀρνεῖται ψῆφο.

Συγκριρμένα, δὲν συντάσσεται μὲ τοὺς ἐπτά, γιὰτὶ διαφωνεῖ ριζικὰ μαζί τους. Οὔτε ὅμως καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἔξῃ, γιὰτί, μὴ καὶ ἡ ψῆφος του ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν, δὲν θέλει νὰ γίνῃ αἰτία νὰ καθυστερήσῃ ἡ ὅλο-

1. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 9, συνεδρία Γ') 1922.

2. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 8, συνεδρία Β') 1922.

κλήρωση ενός ευγενικού, ωραίου και ύψηλου εθνικού έργου. Γι' αυτό η ψήφος του είναι λευκή. Και πρέπει να ομολογήσουμε πως η απόφασή του αυτή περι- κλείει φρόνηση και πατριωτισμό αλλά και γενναιότητα.

Οι παραπάνω σκέψεις μου δεν θα ήθελα να παρασύρουν σε γνώμες μειω- τικές για τους Έξη, που δεν ένεκριναν τη συμφωνία Μακαρίου - πωλητών. Γιατί η άρνητική τους ψήφος άφορούσε το ύψος του ποσού, που θα έπρεπε να παρακρατηθῇ για τους άμφισβητούμενης κυριότητας χώρους. Και η επιφύλα- ξή τους, όπως είπα προηγουμένως, ήταν άπόλυτα δικαιολογημένη.

Με την ψηφοφορία αυτή έληξε το επίμαχο θέμα και οι εκπρόσωποι της Μονής Πανορμίτη πήραν την έξουσιοδότηση να υπογράφουν το σχετικό συμ- βόλαιο με βάση τη συμφωνία Μακαρίου - πωλητών. Πράγματι την επομέ- νη, στις 12 Φεβρουαρίου 1922, υπέγραψαν με τους κληρονόμους του 'Ιωάννη Κοντογιάννη το συμβόλαιο της αγοραπωλησίας και έτσι η Μονή απέκτησε την κυριότητα της οίκιας και της γύρω περιοχής, εκτός βέβαια από εκείνην που φερόταν γραμμένη στο όνομα του Γεωργίου Κοντογιάννη.

Δυστυχώς το συμβόλαιο αυτό δεν βρέθηκε στο συμβολαιογραφικό άρχείο της Δημαρχίας Σύμης, που σήμερα φυλάσσεται στο συμβολαιογραφείο Ρό- δου του 'Αντωνίου Κωστοπούλου. Γι' αυτό και δεν τό παραθέτω¹. Για την ύπαρξή του μάς πληροφορεί ένα άλλο συμβόλαιο, που είχε συνταχθῇ στις 15 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους. Στο συμβόλαιο αυτό όχι μόνο γίνεται μεία του συμβολαίου της αγοράς της οίκιας Κοντογιάννη από τη Μονή Πανορμίτη, αλλά αναφέρονται και οι άριθμοι (γενικός και ειδικός), που πήρε στα οικεία βιβλία, καθώς και η ήμερομηνία της συντάξεώς του. Συγκεκριμένα, μνημο- νεύεται στο συμβόλαιο με το γενικό άριθμό 1122⁸ και ειδικό 686, σ' εκείνο με το όποιο οι κληρονόμοι 'Ιωάννου Κοντογιάννη υπόσχονται και υποχρε- ούνται να πωλήσωσι προς την 'Ιεράν Μονήν Πανορμίτου, αντί του συμφωνη-θέντος τιμήματος Ιταλικών λιρεττών 10.000, όλην την έκτασιν, ήτις κείται προς δυσμάς της οίκιας των», εκείνην δηλαδή ή όποία, όπως είπαμε, ήταν άμφισβητούμενη.

Έπειδή όμως το συμβόλαιο, που υπάρχει πριν από το συμβόλαιο αυτό της 15ης Φεβρουαρίου, έχει ήμερομηνία 11 Φεβρουαρίου² και επομένως ανά- μεσα στα δύο αυτά συμβόλαια της 11ης και 15ης Φεβρουαρίου παρουσιάζε- ται χάσμα, καταλήγω στο συμπέρασμα πως το συμβόλαιο της 12ης Φε- βρουαρίου, με το όποιο η Μονή αγόρασε την οίκια Κοντογιάννη, έχει άφαιρεθῇ, άγνωστο για ποιά λόγο. Το πιθανώτερο, για να πλουτίσει ο βέβηλος δράστης το προσωπικό του ιστορικό άρχείο. 'Αλλά με αποτέλεσμα να στερηθῇ ή το-

1. Την πληροφορία μου την έδωσε ο γυμνασιάρχης Ρόδου κ. Φανούριος Νικόλης, που τόν είχα παρακαλέσει να μου στείλῃ φωτοτυπημένο αντίγραφο του συμβολαίου αυτού.

2. Και την πληροφορία αυτή μου την έδωσε ο γυμνασιάρχης κ. Φ. Νικόλης.

πική Ιστορική έρευνα ένα σημαντικό τεκμήριο της εκπαιδευτικής Ιστορίας του νησιού και της συμπαράστασής της Μονής Πανορμίτη σέ έργα κοινωνικής σημασίας και εθνικής ακτινοβολίας.

Όμως ή αγορά της οίκιας Κοντογιάννη δέν είχε σημαίνει και τὸ τέλος στό μεγάλο θέμα τοῦ γυμνασίου, πού κρατοῦσε σέ συγκίνηση τοὺς Κοινοτικούς Ἀρχόντες και τήν Ἐφορεία τῆς Μονῆς Πανορμίτη και σέ αγωνία ὁλόκληρο τόν πληθυσμό τοῦ νησιού. Ἀπλῶς ἀνοίγε τὸ δρόμο στοὺς Κοινο-

Τὸ διδακτήριο τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου μετὰ τὰ βοηθητικά κτίσματα και τοὺς ὑπαίθριους χώρους του.

τικούς ταγούς τοῦ τόπου νὰ ἀποδυθοῦν σέ καινούργιους ἀγῶνες, γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν ἄλλους στόχους, ἐξ ἑσου εὐγενικούς και ἀξιόλογους.

Ἀλλὰ γιὰ τίς νέες αὐτὲς πρωτοβουλίες και ἐνέργειες, πού εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθῇ στό νησί ή ἀξιόλογη πνευματική τροφός, πού γαλούχησε και ἐξέθρεψε σειρά ὁλόκληρη ἀπὸ πνευματικές, οικονομικές και ἄλλων εἰδικότητων προσωπικότητες, μετὰ πανελλήνια σέ πολλές περιπτώσεις ἀκτινοβολία, θὰ ἀναφερθῶ σέ προσεχῇ μελέτη μου, πού θὰ ἀποτελέσῃ τὸ δεύτερο μέρος αὐτῆς ἐδῶ. Στὴ συνέχεια θὰ περιορισθῶ νὰ ἐκθέσω τόν τρόπο, μετὰ τὸν ὁποῖο ή Ἐφορεία τῆς Μονῆς Πανορμίτη ἀντιμετώπισε τίς οικονομικές ὑποχρεώσεις, πού τῆς δημιούργησε ή αγορά τῆς οίκιας Κοντογιάννη, ὥστε ὁ ἀναγκῶστης νὰ σχηματίσῃ ὠλοκληρωμένη τήν εἰκόνα τῆς προσφοράς τῆς Μονῆς και τῆς συμβολῆς τῆς στό μεγάλο κοινωνικό και εθνικό ἔργο, πού ἐπομίσθηκε.

"Όπως είδαμε, ή συμφωνία για την αγορά της οίκιας Κοντογιάννη με τούς υπαίθριους χώρους και τὰ άλλα κτίσματά της είχε κλείσει στις 95.000 λιρέττες. Από αυτές οι 50.000 ήταν απαιτητές με την υπογραφή του συμβολαίου της αγοραπωλησίας. Είδαμε ακόμη πώς ή 'Εφορεία της Μονής είχε δηλώσει, από τότε που είχαν αρχίσει οι συζητήσεις για την ανέγερση του διδακτηρίου, ότι το συνολικό βάρος του έργου θα το έπωμισθῇ μόνη ή Μονή. Καί το γεγονός αυτό, ύστερα από την απόφαση νά προτιμηθῇ ή αγορά της οίκιας Κοντογιάννη και ή μετατροπή της σέ διδακτήριο, αντί νά ανεγερθῇ ειδικά κτισμένο διδακτήριο, όπως αρχικά είχε αποφασισθῇ, δημιουργοῦσε τὸ ἥθικὸ χρέος ή Μονή νά ἀναλάβῃ και τις δαπάνες τῶν ἐπισκευῶν και τῶν διαρρυθμίσεων.

"Όμως ή 'Εφορεία της Μονής, μέχρι τότε, είχε διαθέσει μόνο 30.000 λιρέττες, αυτές που είχε αποφασισθῇ νά κατατεθοῦν στην Τράπεζα 'Αλχαδέφ της Ρόδου¹, σὲ ὄνομα και σέ πρώτη ζήτηση αὐτῆς 'Επιτροπῆς ἐπὶ της οἰκοδομῆς τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου», με τόκο 3,5% σύμφωνα με τις διαπραγματεύσεις που είχε κάνει, ύστερα ἀπὸ ἐντολή τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου και της 'Εφορείας της Μονής Πανορμίτη, ὁ Παναγιώτης Πετρίδης, Δημοτικὸς Σύμβουλος και ταμίας της 'Εφορείας της Μονής². 'Επομένως ή Μονή ἔπρεπε νά διαθέσῃ ἀπὸ τὰ τρέχοντα εἰσοδήματά της ἄλλες 20.000 λιρέττες, για νά συμπληρωθοῦν οι 50.000, που ήταν απαιτητές με την υπογραφή τοῦ συμβολαίου, και ἐπὶ πλέον ὅσα χρήματα θα ἀπαιτοῦσαν οι ἐπισκευές και οι διαρρυθμίσεις.

Για νά ἀντιμετωπισθοῦν οι ἄμεσες αὐτὲς ὑποχρεώσεις της Μονής, συνήλθε ή 'Εφορεία της στις 26 Μαρτίου 1922. Στὴ συνεδρίαση αὐτὴ πήραν μέρος οι 'Εφοροὶ Γεώργιος 'Αγγελίδης, Σταμάτιος Καλαφατᾶς, Φωτεινὸς Κλαδάκης και Παναγιώτης Πετρίδης, ὁ τοποτηρητὴς της ἡγουμενίας 'Αρχιμανδρίτης Μακάριος και ὁ 'Αρχιερατικὸς 'Επίτροπος Παπα - Μιχαῆλης Μαζωνάκης. Στὸν τελευταῖο, κατὰ τὸ ἔθιμο, για νά τιμηθῇ τὸ ἐκκλησιαστικὸ του ἀξίωμα, δόθηκε ή θέση τοῦ Προέδρου. Δεύτερο θέμα της συνεδριάσεως εἶναι ή σύνταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους. Καί οι 'Εφοροὶ ἀποφασίζουν και ἐγγράφουν δύο κονδύλια σὲ σκέλος τῶν ἐξόδων, τὸ ἓνα ὕψους 20.000 λιρεττῶν και τὸ ἄλλο 7.000. Τὸ πρῶτο με τὸ αἰτιολογικὸ ἀεναντι ἀξίας οἰκήματος Πανορμιτείου Γυμνασίου» και τὸ δεύτερο ἀδὲ ἐπισκευᾶς γυμνασίου»³. 'Ετσι

1. Βλ. τὸ κείμενο ἀριθ. 7, συνεδρία ΜΣΤ')1921.

2. Βλ. τὰ κείμενα ἀριθ. 2 και 7, συνεδρία KB' και ΜΣΤ')1921.

3. Τὸ σχετικὸ πρακτικὸ εἶναι καταχωρισμένο σὲ «Βιβλίον Πράξεων» της Μονής, σ. 33 κ. ἐξ. Τὸ πρωτότερο που παρατηρεῖται, νά προηγηθῇ ή αγορά της οίκιας Κοντογιάννη στις 12 Φεβρουαρίου και νά ἀκολουθήσῃ στις 26 Μαρτίου ή ἐγγραφή τοῦ κονδυλίου τῶν 20.000 λιρεττῶν στὸν προϋπολογισμὸ της ἀγοράστριας Μονής, για νά συμπληρωθοῦν οι 50.000, που ήταν απαιτητές με τὴ σύνταξη τοῦ συμβολαίου της αγοραπωλησίας, ήταν βέ-

έληξε ή πρώτη και σοβαρότερη φάση τής προσπάθειας νά αποκτήσει ό τόπος τό διδακτήριο του γυμνασίου.

Ακολουθώς ή Έφορεία τής Μονής, άφου άνακαίνισε τό οικόδόμημα και προσάρμοσε τούς χώρους του, έσωτερικούς και υπαίθριους, στις άνάγκες και στις απαιτήσεις, που προέβαλλε ή χρησιμοποίησή του ως διδακτηρίου σχολείου μέσης παιδείας, και άφου δημιούργησε όσους άλλους βοηθητικούς ήταν άπαραίτητοι, τό δώρισε στού Δήμο Σύμης. Έπειδή και τότε, όπως και σέ όλη τή μακρά περίοδο τής τουρκικής κυριαρχίας, ό Δήμος ήταν ή υπεύθυνη άρχή για τήν όργάνωση και τή λειτουργία τών σχολείων και τήν άνέγερση και συντήρηση τών διδακτηρίων και τών άλλων κοινοτικών κα-
ταστημάτων.

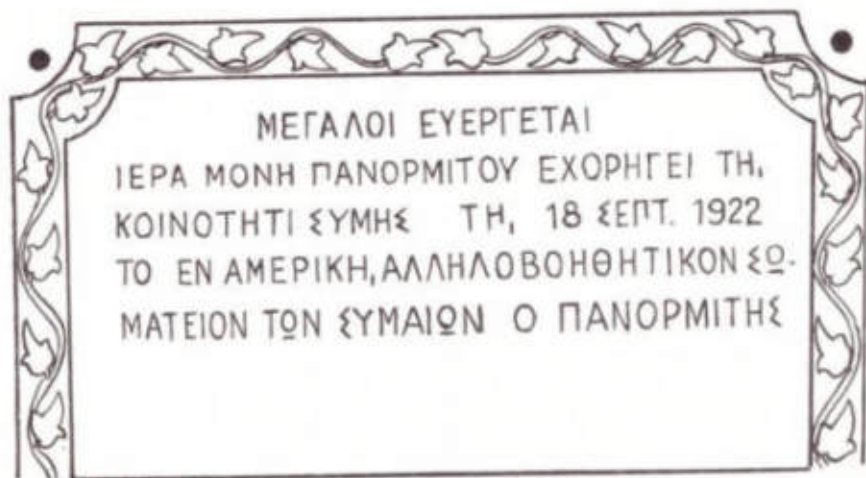
Τά έγκαινια τής λειτουργίας του νέου διδακτηρίου, που για νά τιμη-
θώ ή Μονή, του δόθηκε ή έπωνυμία «Πανορμίτειον Γυμνάσιον», έγιναν με μεγάλη επισημότητα στις 18 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους 1922. Ή δωρεά και ή ήμερομηνία τών έγκαινίων μνημονεύονται σέ ειδική μαρμαρίνη πλάκα, που είναι έντοιχισμένη στού υπέρθυρο τής έσωτερικής κεντρικής εισόδου του κτιρίου. Παραθέτω τή φωτογραφία της.

Παράλληλα ή Μονή, για τή γενναιόδωρη αύτή προσφορά της στή συμ-
ακή νεολαία, που τά πράγματα απέδειξαν πως δέν είχε μόνο τοπική κοινω-
νική και πολιτιστική σημασία αλλά και εύρύτερη έθνική άκτινοβολία, κα-

βαια παρατυπία, αλλά συνηθισμένη τήν έποχή εκείνη και συγγνωστή. Όμως οι πρωθίστε-
ρες αύτες ένέργειες τής Έφορείας τής Μονής Πανορμίτη, σέ συνδυασμό με τό γεγονός πως τό συμβόλαιο τής άγοραπωλησίας υπογράφηκε άμέσως τήν έπομένη τής έγκρίσεως τής συμφωνίας Μακαρίου-πωλητών, είναι μία άκόμη απόδειξη, νομίζω, πως ήταν ζωηρότατη ή επιθυμία και πολύ μεγάλος ό ζήλος νά κλείσει τό συντομώτερο τό θέμα του διδακτηρίου, για νά άνοιχθώ ό δρόμος προς τήν ολοκλήρωση του γυμνασίου και τήν άναγνώρισή του ως ισότιμου με τά γυμνάσια του έλεύθερου Έλληνικού Κράτους.

τατάχθηκε πρώτη στὸν πίνακα τῶν Μεγάλων Εὐεργετῶν τοῦ Γυμνασίου. Τὴν τιμητικὴ αὐτὴ διάκριση διακηρύττει ἄλλη μαρμαρίνη πλάκα, ποὺ βρίσκεται ἐντοιχισμένη στὸ γραφεῖο τοῦ γυμνασιάρχου. Παραθέτω καὶ τὴ φωτογραφία τῆς δεύτερης αὐτῆς πλάκας¹.

Ὅμως ἡ Μονή, γιὰ νὰ γίνῃ ἀπόλυτος κύριος τῆς οἰκίας, τῶν ἄλλων κτισμάτων καὶ τῶν ὑπαίθριων χώρων, ὧν αὐτῶν ποὺ συναποτελοῦσαν τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Ἱεροῦ Κοντογιάννη, ἐκτὸς ἀπὸ τίς πρῶτες καὶ ἄμεσες οικονομικὲς ἐπιβαρύνσεις ποὺ ἐπωμίσθηκε, αὐτὲς ποὺ τῆς ἐπέτρεψαν νὰ κἀνῃ τὴν ἀγορὰ καὶ νὰ προβῇ στὶς ἀπαραίτητες ἐπισκευὲς καὶ διαρρυθμίσεις, εἶχε ἀναλάβει, ὅπως εἶδαμε, καὶ ὠρισμένες ἄλλες ὑποχρεώσεις, καὶ αὐτὲς οικονομικὲς, ἐξ ἴσου σημαντικὲς μὲ τίς πρῶτες. Συγκεκριμένα, εἶχε ἀναλάβει τὴν πρόσθετη ὑποχρέωση νὰ καταβάλλῃ στοὺς πωλητὲς 10.000 λιρῆτες, μόλις θὰ μπορούσαν νὰ τῆς μεταβιβάσουν τὰ χωράφια, τὸν κῆπο καὶ τὴ δεξαμενὴ, αὐτὰ γιὰ τὰ ὁποῖα προέβαλλαν ἀξιώσεις κυριότητος, παρὰ τὸ γεγονὸς πὺς στὰ κτηματολογικὰ βιβλία τῆς Δημορχίας ἦταν γραμμένα στὸ ὄνομα τοῦ Γεωργίου Κοντογιάννη, καὶ ἐπὶ πλέον νὰ τοὺς καταβάλλῃ ἄλλες 35.000 λιρῆτες, γιὰ νὰ ἐξοφληθῇ τὸ συνολικὸ τίμημα τῶν 95.000 λιρετῶν τῆς συμφωνίας. Μάλιστα

1. Γιὰ τὸ δεύτερο μεγάλο εὐεργετὴ τοῦ γυμνασίου, «Τὸ ἐν Ἀμερικῇ Ἀλληλοβοηθητικὸν Σωματεῖον τῶν Συμαίων ὁ Πανορμίτης», θὰ κἀναι λόγο στὸ δεύτερο μέρος τῆς μελέτης μου αὐτῆς, ἐπειδὴ οἱ γενναῖοι δωρεὲς προσφορὲς τῶν φιλοπάτριδων Συμαίων τῆς Ἀμερικῆς ἀπέβλεπαν στὴν ἀποδοτικώτερη λειτουργία τοῦ γυμνασίου. Ἐκεῖ θὰ μνημονεύσω καὶ τοὺς ἄλλους εὐεργετὰς καὶ δωρητὰς, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ τόξευαν τὸν ἴδιον στόχο.

για τὸ ποσὸ τῶν 35.000 οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Μονῆς εἶχαν ὑπογράψει χρεωστικὸ γραμματίο μὲ προθεσμίᾳ ἐξοφλήσεως ἓνα ἔτος¹.

Οἱ οἰκονομικὲς αὐτὲς ὑποχρεώσεις, πού ἐπωμίσθηκε ἡ Μονὴ Πανορμίτη, ἦταν ἀναμφισβήτητα μεγάλες. Ἀλλὰ οἱ Συμαῖοι, πτωχοὶ καὶ πλοῦσιοι, ἐπίδημοι καὶ ἀπόδημοι, ἦταν πρόθυμοι νὰ τῇ συντρέξουν, γιὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τὸ συντομώτερο ἀπὸ τὸ βαρὺ καὶ δυσβάστακτο αὐτὸ φορτίο.

Πρῶτοι συναντιλήπτορες τῆς, πέντε μόλις ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν ὑπογραφή τοῦ συμβολαίου τῆς ἀγοραπωλησίας, παρουσιάσθηκαν οἱ δανειστὲς τοῦ Γεωργίου Κοντογιάννη, οἱ ὁποῖοι, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὰ χρήματά τους, εἶχαν ἐγείρει ἀξιώσεις σ' ὁλόκληρῃ τὴν περιουσίᾳ τοῦ χρεώστου τους, ἐπομένως καὶ στὴν ἔκτασιν γῆς, πού, ἐνῶ φερόταν γραμμένη στὸ ὄνομά του, οἱ πωλητὲς τῆς οἰκίας Ἰωάννη Κοντογιάννη τὴν εἶχαν περιλάβει στὴ συμφωνία τους μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτη Μακάριο. Συγκεκριμένα, στίς 17 Φεβρουαρίου 1922 μὲ συμβολαιογραφικὴ πράξιν ἐκχωροῦσαν στὴ Μονὴ Πανορμίτη τὴν ἀξίωσή τους γιὰ τὴν ἔκτασιν αὐτὴ καὶ ἐπὶ πλέον ἔδιναν τὴν ὑπόσχεσιν πῶς, μόλις ἀποκοτοῦσαν τὴν ἀπαιτούμενη κυριότητα, θὰ μεταβίβαζε ὁ καθένας τους, «λόγῳ δωρεᾶς», τὸ μερίδιον πού θὰ τοῦ ἀναλογοῦσε, «ὥπως ἡ Μονὴ ἐνώσῃ τὴν ἐν λόγῳ ἔκτασιν μετὰ τῆς ἐφαπτομένης πρὸς ἀνατολὰς οἰκίας, ἣν ἔχει ἀγοράσει παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Κοντογιάννη, καὶ περιλάβῃ αὐτὴν εἰς τὸν περίβολον ταύτης, προωρισμένης νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐκπαιδευτικὸν καθίδρυμα (γυμνάσιον), πρὸς τὸν σκοπὸν δ' ὥπως εὐρυνθῇ προσηκόντως ὁ περίβολος καὶ ἡ περιοχὴ τῆς ρηθείσης οἰκίας καὶ ἐκπληροῖ αὐτὴ πληρέστερον τοὺς ἔρους τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προορισμοῦ τῆς»².

Ἡ χειρονομία αὐτὴ τῶν δωρητῶν³ ἀποτελεῖ τὴν πρώτη συνεισφορά ἰδιωτῶν Συμαίων στὸ πατριωτικὸ ἔργο, πού εἶχε ἀναλάβει ἡ Μονή. Ἦταν δὲ ἀξιόλογη, ἀφοῦ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ μειωθοῦν κατὰ 10.000 λιρῆττες οἱ ἀνειλημμένες οἰκονομικὲς τῆς ὑποχρεώσεις. Ὅμως ἐνέχει καὶ βαθύτερο νόημα. Δείχνει τὴν ὁμόθυμην θέλησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σόμης νὰ συμπαρασταθῇ στὴ Μονή, γιὰ νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ ἔργο τῆς καὶ ἐπὶ πλέον ἀποδεικνύει

1. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 12, συνεδρία Γ') 1923 τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς, ὅπου ἀναφέρεται ἡ ἀπόφασις γιὰ ἐξόφλησιν τοῦ γραμματίου. Τὸ καίμενον αὐτὸ καθὼς καὶ δύο ἄλλα, πού τοὺς ἔδωσα τοὺς ἀριθμοὺς 10 καὶ 11, τὸ ἓνα συμβόλαιον δωρεᾶς καὶ τὸ ἄλλο πρακτικὸ τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς Πανορμίτη, τὰ καταχωρίζω ὅλα μαζί στὸ τέλος τοῦ α' αὐτοῦ μέρους τῆς μελέτης μου. Τὰ ἀντίγραφα τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς Πανορμίτη μοῦ τὰ ἔστειλε ὁ καθηγητὴς κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ. Ἀπὸ τὸν ἴδιον πῆρα καὶ μερικὰ στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴ λειτουργίαν τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Σόμης. Γιὰ τὴ συνδρομὴν τοῦ αὐτοῦ αἰσθάνομαι τὸ χρεὸς νὰ τοῦ ἐκφράσω τίς πρὸ θερμῆς μου εὐχαριστίας.

2. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 10, τὸ συμβόλαιον μὲ ἀριθ. 1124)687 τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1922.

3. Παραμένουν δυστυχῶς ἄγνωστοι. Στὸ ἀντίγραφο τοῦ σχετικοῦ συμβολαίου (καίμενον ἀρ. 10) δὲν μνημονεύονται τὰ ὀνοματεπώνυμά τους οὔτε καὶ ὑπάρχουν οἱ ὑπογραφές τους.

τις αγαθές και μεγάλες ἐλπίδες, πού στήριξαν οἱ Συμαῖοι, γιὰ τὴ νεολαία τοῦ τόπου τους ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιο τὸν τόπο, στὸ θέμα τῆς ἀναδείξεως τοῦ ἀνώτερου σχολείου τοῦ νησιοῦ τους σὲ πλήρες γυμνάσιο.

Στὴν ἀγάπη ἀκριβῶς αὐτὴ τῶν Συμαίων γιὰ τὰ γράμματα καὶ στὴν πατροπαράδοτη γενναιοδωρία τους, ὅταν τοὺς καλοῦσαν νὰ συμβάλουν σὲ ἔργα πολιτισμοῦ καὶ προόδου, φαίνεται πὺς εἶχε στηρίξει καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος τὶς ἐλπίδες του, γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴ Μονὴ του ἀπὸ τὸ χρέος τῶν 35.000 λιρεττῶν, γιὰ τὸ ὅποιο, ὅπως εἶδαμε, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς εἶχαν υπογράψει χρεωστικὸ γραμμάτιο μὲ προθεσμία ἐξοφλήσεως.

Στὶς ἴδιες αὐτὲς ἀρετὲς καὶ ἐπὶ πλέον στὴ φλογερὴ ἀγάπη τῶν ἀπόδημων Συμαίων γιὰ τὸ νησί τους καὶ στὴ μεγάλη τους ἀφοσίωση πρὸς τὴν παλαιά-φατὴ Μονὴ τοῦ Ταξιάρχου τους φαίνεται ἐπίσης πὺς ὁ ρέκτης ἐκεῖνος Ἀρχιμανδρίτης εἶχε ἐναποθέσει τὶς ἐλπίδες του καὶ γιὰ τὴν ἀναπλήρωση μέ-ρους ἔστω ἀπὸ τὸ μεγάλο ποσὸ τῶν 57.000 λιρεττῶν, πού ἡ Μονὴ εἶχε ἤδη διαθέσει, ἀπὸ τὰ τρέχοντα εἰσοδήματά της, γιὰ νὰ ἀγοράσῃ τὴν οἰκίαν Κοντογιάννη καὶ νὰ τὴ διαρρυθμίσῃ σὲ διδακτήριο τοῦ γυμνασίου. Καὶ μὲ ὁδηγὸ τὶς ἐλπίδες του αὐτές, μὲ πίστη στοὺς συμπατριῶτες του καὶ στὶς ἀρετὲς τους εἰσηγεῖται στοὺς Ἐφόρους τῆς Μονῆς, στὴ συνεδρία τῆς 27ης Ἰανουαρίου 1923, ὡς πρὸς ἐκδοθῆ λαιεῖον... τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανοριμίτου ὑπὲρ τοῦ Πανοριμιτείου Γυμνασίου» μὲ 10.000 ἀριθμούς, πρὸς 5 λιρέττες τὸν καθένα, δηλαδὴ συνολικοῦ ὕψους 50.000 λιρεττῶν. Ἐπίσης εἰσηγεῖται νὰ περιοδεύσῃ ὁ ἴδιος στὶς ἀνοῦσες τὴν ἐποχὴ ἐκείνη συμαϊκὲς παροικίας τῆς Αἰγύπτου, μὲ σκοπὸ τὴ διάθεση τοῦ λαχείου καὶ τὴ συγκέντρωση συνδρομῶν καὶ προσφορῶν γιὰ τὴ Μονή¹.

Μὲ τὶς προτάσεις του αὐτές, πού ἔγιναν ὁμόφωνα δεκτὲς ἀπὸ τὴν Ἐφορεία τῆς Μονῆς, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος ἐλπίζει νὰ ἐπιτύχῃ τὸ διπλὸ του στό-χο, νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος γιὰ τὸ διδακτήριο τοῦ γυμνασίου καὶ ἐπὶ πλέον νὰ ἐξασφαλισθοῦν τὰ οἰκονομικὰ μέσα, πού θὰ ἐπέτρεπαν στὴ Μονὴ νὰ ἀποδυθῇ σὲ νέες κοινωνικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἐξορμήσεις γιὰ τὸ καλὸ τοῦ νησιοῦ.

Καὶ δὲν εἶχε διαψευσθῇ στὶς ἐλπίδες του αὐτές. Ἀντίθετα μάλιστα. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς περιοδείας του ξεπέρασαν καὶ τὶς πρὶ ἀισιόδοξες προβλέ-ψεις. Σημειώνω πὺς ἀπὸ τὴν πώληση τῶν λαχείων εἶχε συγκεντρώσει 213 αἰ-γυπτιακὲς λίρες, πού ἀντιστοιχοῦσαν μὲ 23.000 λιρέττες περίπου, καὶ ἄλλες 360 ἀπὸ συνδρομὲς καὶ εἰσφορὲς γιὰ τὴ Μονή. Συνολικὰ δηλαδὴ ἡ περιοδεία ἐκεί-νη ἀπέδωσε 600 περίπου αἰγυπτιακὲς λίρες, πού ἀντιπροσώπευαν τὸ ὄχι εὐκαταφρόνητο ποσὸ τῶν 60.000 περίπου λιρεττῶν².

1. Βλ. τὸ καίμενο ἀριθ. 11, συνεδρία Α') 27-1-1923 τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς.

2. Ἡ περιοδεία αὐτή, πού, ὅπως εἶδαμε, εἶχε ἀποφασισθῇ στὴ συνεδρία τῆς 27ης Ἰανουαρίου 1923, πρέπει νὰ ἔγινε τοὺς πρώτους μῆνες τοῦ ἔτους αὐτοῦ καὶ νὰ ἐληξῇ μὲ τὸ

Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐφορεία δὲν φειδωλεύεται ἐπαίνους γιὰ τὸν κύριο καὶ μοναδικὸ συντελεστὴ αὐτῆς τῆς ἐπιτυχίας. «Ἰδοῦσα», διαβάζομε σὲ σχετικὸ πρακτικόν, «τὰ-λίαν εὐχάριστα ἀποτελέσματα τῆς περιοδείας του, ἅτινα ἐγένοντο ἕνεκα τῆς ἀπαρδειγματίστου αὐτοῦ δραστηριότητος, τιμιότητος καὶ αὐτοθυσίας, ἀπένειμεν αὐτῷ τὰς ὡς ἦν ἐπόμενον μεγάλας αὐτῆς εὐχαριστίας, ὡς δεῖγμα δὲ τούτων ἐθεώρησε καθῆκον ὡς φόρον εὐγνωμοσύνης νὰ παρακαλέσῃ αὐτὸν [τὸν Ἀρχιμανδρίτην] νὰ δεχθῇ ὡς μικρὸν δῶρον καὶ ἐνθύμιον τῆς πανθομολογουμένης ἐπιτυχοῦς διεκβάσεως τῆς ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον περιοδείας αὐτοῦ τὸ χρυσοῦν ὠρολόγιον, ὅπερ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐκομίσατο»¹.

Αὐτὲς ἦταν σὲ γενικὲς γραμμὰς οἱ προσπάθειες, στίς ὁποῖες εἶχαν ἀποδυθῇ οἱ Συμαῖοι τῆς γενεᾶς τοῦ 1922, γιὰ νὰ ἀποκτήσουν τὸ κατάλληλον διδασκηριακὸ χωρὶς, ὅπου θὰ στεγαζόταν τὸ ἀνώτερον σχολεῖο τοῦ νησιοῦ, ἡ Ἑλληνικὴ τους Σχολή. Ἀλλὰ ἡ ἀπόκτηση τοῦ διδαστηρίου, ὅπως ἔχω ἤδη σημειώσῃ, δὲν ἦταν παρὰ τὸ πρῶτον βῆμα, ποὺ ἀνοίγε τὸ δρόμον στὴν ὁλοκληρωσὴ ἑνὸς εὐρύτερου εκπαιδευτικοῦ προγράμματος. Γιατὶ τελικὸς στόχος ἦταν ἡ ἀνάδειξη τῆς Ἑλληνικῆς αὐτῆς Σχολῆς σὲ ὁλοκληρωμένο γυμνάσιον, ἰσότιμον μὲ τὰ ἀντίστοιχα σχολεῖα μέσης παιδείας τοῦ ἐλεύθερου Κράτους μας.

Μὲ ἄλλες λέξεις, ὅλες οἱ προσπάθειες τῶν φιλοπρόδων ἐκείνων πατριωτῶν ἔτειναν στὴ δημιουργίαν μιᾶς ἀνωτέρου ἐπιπέδου πνευματικῆς κυψέλης, ἡ ὁποία θὰ ἐφοδίαζε τοὺς νεαροὺς Συμαίους μὲ τίς γνώσεις, ποὺ ἀπαιτοῦσαν οἱ σύγχρονοι καιροί, ἀλλὰ καὶ θὰ σφυρηλατοῦσε τοὺς χαρακτῆρες τοὺς καὶ θὰ ἐδραίωνε τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν τους προσανατολισμόν. Καὶ τὸ τελευταῖον αὐτὸ εἶχε ἰδιαίτερη σημασίαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη μὲ τίς κατακτητικὰς καὶ ἀνθελληνικὰς ἐπιδιώξεις τοῦ νέου δυνάστη τῆς πολυπάθους Δωδεκανήσου, τοῦ τόσο πῶς ἐπικινδύνου ἀπὸ τὸν προηγούμενον, ἐπειδὴ ὁ δυσσεβὴς αὐτὸς τύραννος, κοντὰ στὰ ποικίλα μέσα ποὺ χρησιμοποιοῦσε, γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν ἀνίερν σκοπὸν του, εἶχε καὶ τὸ χρῆσιν τοῦ πολιτισμένου καὶ τοῦ ὁμόθρησκου.

Ὅμως γιὰ τίς νέες προσπάθειες, τίς συνυφασμένες μὲ ποικίλας θυσίας, ποὺ εἶχαν ἐπωμισθῇ οἱ Συμαῖοι τῆς ἰδίας γενεᾶς, γιὰ νὰ ὁλοκληρώσουν τὸ πατριωτικὸν τους ἔργον, θὰ ἀσχοληθῶ στὸ δεύτερον μέρος τῆς μελέτης μου αὐτῆς. Εἰδικώτερα, θὰ ἐκθέσω ἐκεῖνα ποὺ προηγήθηκα, γιὰ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ Ἑλληνικὴ Σχολὴ σὲ πλήρες γυμνάσιον ἐπὶ πλέον θὰ σημειώσω ὅσα πέτυχε νὰ ἐπιτελέσῃ, κατὰ τὴν πρώτην περίωδον τῆς λειτουργίας του², τὸ σχολεῖον αὐτό, ἡ πνευματικὴ τροφὴ ποὺ ἐξέθρεψε ἕνα πλῆθος συμπατριωτῶν μου

τέλος τοῦ Μαΐου τοῦ ἰδίου ἔτους, ἀφοῦ ἡ ἀπουσία τοῦ Ἀρχιμανδρίτη στὴν Αἴγυπτον μνημονεύεται στὸ Πρακτικὸν τῆς 3/16 Μαΐου 1923 καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς περιοδείας καταχωρίζεται στὸ Πρακτικὸν τῆς 2/15 Ἰουνίου 1923 τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς.

1. Βλ. τὸ καίμενον ἀριθ. 12, συνεδρία I' τῆς 2/15 Ἰουνίου 1923.

2. Γιὰ τὴ διάρκειαν τῆς περιόδου αὐτῆς βλ. παραπάνω στὴ σελ. 59 τῆς σημ. ἀριθ. 1.

καὶ ἄλλων Δωδεκανησίων, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ τὴν ταπεινότητά μου, ποὺ
δρῶν, εὐδοκίμοῦν καὶ ἀποδίδουν τὰ τροφεῖα στὴ μητέρα πατρίδα.

ΤΑ ἈΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Ἀριθ. 10.

Συμβόλαιον.

Ἀριθ. Γενικὸς 1124. Ἀριθ. Εἰδικὸς 687.

Ἐν Σύμῃ σήμερον τὴν δεκάτην ἐβδόμην (17) τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου
τοῦ ἔτους 1922, ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος Πέμπτην, τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ πρὸ μεσημβρίας,
ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ, ἐνώπιον ἡμῶν τῶν Δημάρχων Πέτρον Κλαδάκη καὶ Ἰω-
άννου Γ. Φαρμακίδου καὶ τοῦ Γραμματέως Ἰωάννου Γ. Κλαδά ἐκκληροῦντων
καὶ χορῇ συμβολαιογράφων, παρουσία καὶ τῶν μαρτύρων... ἐνεφανίσθησαν
αὐτοπροσώπως ἀφ' ἐνὸς οἱ ὑπογεγραμμένοι δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος
Γεωργίου Κ. Κοντογιάννη καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν ἐνταῦθα
Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Πανοσμίου, ὁ Πανοσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος
Μπάρβας, Τοποτηρητὴς τῆς Ἡγουμενίας αὐτῆς, καὶ οἱ Ἐφοροεπίτροποι αὐτῆς
Παναγιώτης Μ. Πετρίδης καὶ Σωτήριος Ἰ. Ἀγαπητίδης, κάτοικοι ἅπαντες
Σύμης, καὶ ἐδήλωσαν ὅτι συνεβάλοντο μεταξὺ τῶν ὡς ἐξῆς.

Α'. Οἱ ὑπογεγραμμένοι δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος Γεωργίου Κ. Κον-
τογιάννη ἔχοντες δικαιώματα ἐπὶ πάσης τῆς περιουσίας αὐτοῦ μέχρις ἀποπλη-
ρωμῆς τῶν πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένων χρεῶν αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἐπιδιώκοντες
νὰ περιέλθῃ εἰς αὐτοὺς ἅπανα ἡ ἀκίνητος περιουσία τοῦ Γεωργίου Κοντο-
τογιάννη, μεταξὺ τῆς ὁποίας συγκαταλέγεται καὶ ἅπανα ἡ ἐνταῦθα εἰς Ἀ-
μμουῦτσι κειμένη ἐγγεῖος ἑκτάσις ἢ ἐκτεινομένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς οἰκίας
του καὶ ὀριζομένη..... πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς οἰκίας, ἣν οἱ κληρονόμοι
τοῦ Ἰωάννου Κοντογιάννη ἐπώλησαν τελευταίως εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν
Πανοσμίου

συνισταμένη δὲ ἀπὸ μίαν δεξαμενὴν προσκεκολλημένην εἰς τὸ ἀνατολι-
κὸν σύνορον, ἀπὸ ἑνα κῆπον ἐσπεριδοειδῶν, ἀπὸ δύο γέρονς χωραφίον καὶ
ἀπὸ ἓν μεγαλύτερον περιτοιχισμένον χωράφιον, δηλοῦσιν ὅτι δωροῦσι πά-
σας τὰς ἐπὶ τῆς περιγραφείσης ἐκτάσεως ἀξιώσεις αὐτῶν εἰς τὴν ἐνταῦθα
Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ τοῦ Πανοσμίου καὶ ὑπόσχονται, εὐθὺς
ὡς ἡ ἐν λόγῳ ἐγγεῖος ἑκτάσις τοῦ Γεωργίου Κ. Κοντογιάννη περιέλθῃ εἰς τὴν
κυριότητα αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει καὶ ἀπέναντι τῶν χρηματικῶν αὐτῶν ἀπαιτήσεων,
νὰ ἐκχωρήσωσι καὶ μεταβιβάσωσι καὶ ἀφερωσώσιν αὐτὴν λόγῳ δωρεᾶς καὶ ὡς
ἀφιέρωμα, ἕκαστος δὲ κατὰ τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος, πρὸς τὴν ρηθείσαν Ἱε-
ρὰν Μονὴν Πανοσμίου, ὅπως αὕτη ἐνώσῃ τὴν ἐν λόγῳ ἑκτάσιν μετὰ τῆς ἐφαπτο-
μένης πρὸς ἀνατολὰς οἰκίας, ἣν ἔχει ἀγοράσει παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ μακα-

ρίτου Ἰωάννου Κοντογιάννη καὶ περιλάβῃ αὐτὴν εἰς τὸν περίβολον ταύτης, προσωρισμένης νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἐκπαιδευτήριον καθίδρυμα (Γυμνάσιον), πρὸς τὸν σκοπὸν δ' ὅπως εὐρυνθῇ προσηκόντως ὁ περίβολος καὶ ἡ περιοχὴ τῆς θεώσεως οἰκίας καὶ ἐκκληροῖ αὐτὴ πληρέστερον τοὺς ὅρους τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προσωρισμοῦ τῆς.

Β'. Οἱ δὲ ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἱερὰν Μονὴν Πανορμίτου, ἦτοι ὁ Πανοσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάρβας, Τοποτηρητὴς τῆς Ἱγουμενίας αὐτῆς, καὶ οἱ Ἐφοροεπίτροποι αὐτῆς Παταμιώτης Μ. Πετρίδης καὶ Σωτήριος Ἰ. Ἀγαπητίδης ἐδήλωσαν ὅτι δέχονται εὐχαρίστως τὴν δωρεὰν καὶ ἀφιέρωσιν ταύτην κατὰ τὸν διατεπωθέντα ὅρον, ἦτοι ὑπὲρ τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου, εἰς τὸ εἶναι προσωρισμένη ἢ ὡς ἀνεὼ οἰκία, καὶ εὐχαριστοῦσι τοὺς ἀφιερωτάς.

Ὅθεν πρὸς ἀπόδειξιν συνετάχθη τὸ παρὸν συμβόλαιον καὶ ἀναγνωσθὲν εὐκρινῶς καὶ ἐντόνως εἰς ἐπὶ σκοπὸν τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων, ἐπεγράφη ὅφ' ὅλων καὶ ἡμῶν καὶ ἐσφραγίσθη.

Οἱ συμβαλλόμενοι δωρεῇται

Οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἱερὰν Μονὴν

Ἀριθ. 11.

Συμβολαίου πρώτου.

Ἐν Σέμῃ σήμερον τὴν 27ην Ἰανουαρίου 1923 ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 2αν μετὰ μεσημβρινήν συνήλθον ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ κυρίου Νικήτα Σταμ. Καλαφατᾶ, τοῦ καὶ ταμίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου, οἱ Ἐφοροὶ αὐτῆς κύριοι Νικήτας Σταμ. Καλαφατᾶς, Κωνσταντῖνος Κρανίδης, Νικόλαος Τσίγκης καὶ Κωνσταντῖνος Σ. Κυπραῖος, παρόντων καὶ τοῦ Πανοσιωτάτου κυρίου Μακαρίου Μπάρβα, τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Μονῆς, ὡς καὶ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς κυρίου Σωφρονίου Κρητικοῦ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν δὲ τῆς Αὐτοῦ Πανοσιότητος τοῦ Τοποτηρητοῦ Μακαρίου Μπάρβα μετὰ πολλὰς καὶ ποικίλας συζητήσεις ἀπεφασίσθησαν παμψηφεὶ καὶ ὁμοφώνως.

Δ^{ον}. Ἡ Αὐτοῦ Πανοσιότητος ὁ Τοποτηρητὴς προέτεινε, ὅπως ἐκδοθῇ Λαχεῖον ἐκ λιρετῶν 50.000 εἰς 10.000 λαχειοφόρους ἀριθμούς, ἐκάστου ἀριθμοῦ ἀντιπροσωπεύοντος λιρετῆς πέντε (ἀρ. 5). Τοῦτο δὲ ὑπὲρ τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου, παμψηφεὶ δὲ καὶ τοῦτο ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ὡς ἀκολουθῶς.

Ἐκαστον λαχεῖον θὰ φέρῃ τὸ ὄνομα «Λαχεῖον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου ὑπὲρ τοῦ Πανορμιτείου Γυμνασίου αὐτῆς», οἱ κερδίζοντες ἀριθμοὶ θὰ ᾧσι τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρες, θὰ κερδίζωσιν ὡς ἑξῆς :

Ὁ μὲν πρῶτος θὰ κερδίζῃ λιρετῆς 2.000, ὁ δεῦτερος 1.500, ὁ τρίτος 1.000, ὁ τέταρτος 500. Εἴκοσιν ἀριθμοὶ θέλουσι κερδίζειν ἀνὰ λιρετῆς 150

καὶ ἕτεροι εἴκοσι ἀνὰ λιρέττας 100. Ἡ δὲ κλήρωσις θέλει γίνεσθαι ἐν τῇ ἐνταῦθα Σεβαστῇ Δημαρχίᾳ ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα ἀρμοδίων Ἀρχῶν.

Ἦν. Ἀπεφασίσθη, ὅπως ὁ τοποτηρητὴς Μακάριος Μπάρβας μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον χάριν περιοδείας ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

Ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Μονῆς
† Ἀρχιμ. Μακάριος Κ. Μπάρβας

Ὁ Γραμματεὺς

Οἱ Ἐφόροι
Νικόλαος Μ. Τσίκης
Ν. Σ. Καλαφατᾶς
Κων/νος Κρανίδης
Κ. Σ. Κυπραῖος

Ἀρ. 12.

Συνεδριάσεις τρίτη.

Ἐν Σέμῃ σήμερον τῇ 2)15 Ἰουνίου τοῦ 1923 ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος Παρασκευῇ καὶ ὦραν 3ην μετὰ μεσημβρίαν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ κυρίου Νικίτα Σ. Καλαφατᾶ, τοῦ καὶ Ταμίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, παρόντων τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Ἦγονμενίας Κον Μακαρίου Μπάρβα καὶ τῶν Ἐφόρων κ. κ. Κων/νον Κρανίδη, Νικολάου Τσίκη, Κων/νον Κυπραῖον καὶ τοῦ Ταμίου τῆς Μονῆς Κον Νικίτα Σ. Καλαφατᾶ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Τοποτηρητοῦ Κον Μακαρίου Μπάρβα,

Ἡ Αὐτοῦ Πανοσιολογιότης ἀνήγγειλεν ὅτι εἰς Αἴγυπτον ἔτυχε θερμῆς ὑποδοχῆς παρ' ὅλων τῶν Συμμάτων καὶ ἡθικῆς καὶ ἑλικῆς ἐποστηρίξεως καὶ ὅτι αἱ εἰσπράξεις ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἐπῆρξαν ἀπροσδόκητοι. Μὴ φειδόμενος κόπου καὶ μόχθου περιῆλθεν ὅλας τὰς πόλεις τῆς Αἰγύπτου ἀνὰ δύο φορὰς πρὸς συλλογὴν ἐράνων καὶ πώλησιν λαχείων, ὅπου ἐπῆρχον Σύμματοι, πάντες δὲ προθύμως προσέφεραν τὸν ὀβολὸν των ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ὅχι μόνον οἱ εὐποροῦντες, οἵτινες ἔδωσαν γενναῖα ποσά, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν διπλοτύπων ἀποδείξεων, ἀλλὰ καὶ μὴ εὐποροῦντες ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῶν, καὶ ταῦτα βεβαίως χάριν τοῦ ὡς ἄνω ἱεροῦ τούτου σκοποῦ.

Κατόπιν ἡ Αὐτοῦ Πανοσιολογιότης ὁ Ἦγούμενος Μακάριος Μπάρβας παρουσίασε λογαριασμὸν τῆς ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον περιοδείας του, ἐν ᾧ καταφαίνεται ὅτι οἱ μὲν ἔρανοι ἀνέρχονται εἰς λίρας Αἰγύπτου τριακοσίας ἐξήκοντα (ἀριθ. 360) περίπου, τὸ δὲ προῖόν των πωληθέντων λαχείων εἰς λίρας Αἰγύπτου διακοσίας τριάκοντα μίαν (ἀριθ. 231), ἐκτὸς τριάκοντα ἑξ (ἀριθ. 36) δακτυλιδίων διαφόρων, δέκα πέντε (ἀριθ. 15) ἐνωτίων ζεύγη, δώδεκα σταυρῶν, ἐνὸς ὥρολογίου νικελίνου, δύο καρδίας μὲ μίαν ἄλυσον, πρὸς τούτοις δὲ καὶ διάφορα ὁμοιώματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, τὰ ὅποια ἀντηλλάγησαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μὲ ἓνα χρυσὸν ὥρολόγιον.

Μετὰ ταῦτα ἡ Ἐφορεία ἰδοῦσα τὰ λίαν εὐχάριστα ἀποτελέσματα τῆς περιοδείας του, ἅτινα ἐγένοντο ἕνεκα τῆς ἀπαρδειγματίστου αὐτοῦ δραστηριότητος, τιμωότητος καὶ αὐτοθυσίας, ἀπένευμεν αὐτῷ τὰς ὡς ἦν ἐπόμενον μεγάλας αὐτῆς εὐχαριστίας, ὡς δείγμα δὲ τούτων ἐθεώρησε καθήκον ὡς φόρον εὐγνωμοσύνης νὰ παρακαλέσῃ αὐτὸν νὰ δεχθῇ ὡς μικρὸν δῶρον καὶ ἐνθύμιον τῆς πανθομολογουμένης ἐπιτυχοῦς διεκβάσεως τῆς ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον περιοδείας αὐτοῦ τὸ χρυσοῦν ὥρολόγιον, ὅπερ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐκομίσατο.

Μετὰ ταῦτα ἐπρότεινε ἡ αὐτοῦ Πανοσιολογιότης τὰ ἑξῆς :

Αὐτ. Νὰ ἐξοφληθῇ τὸ πρὸς τὴν χήραν Ἑὐφροσύνης Κοντογιάννη γραμματίον αὐτῆς ἐκ λιβ. ἰταλικῶν τριάκοντα καὶ πέντε χιλιάδων (ἀριθ. 35.000).

Ἡ Ἐφορεία ἀκούσασα τὰς ρηθείσας προτάσεις τοῦ Τοποτηρητοῦ καὶ σκεφθεῖσα ἐνέκρινε καὶ ἐπεδοκίμασε τὰς ἀνωτέρω προτάσεις τοῦ Τοποτηρητοῦ καὶ παμψηφεί ἀπεφασίσθη, ὅπως θέσῃ εἰς ἄμεσον ἐνέργειαν τὰ ἀποφασισθέντα καὶ διελύθῃ ἡ συνεδρία τῇ ἑκτῇ ἐσπερινῇ ὥρᾳ.

Ὁ Ἑὐφροσύνης τῆς Μονῆς
† Ἀρχιμ. Μακάριος Κ. Μπαύρας

(Τ. Σ.)

Οἱ Ἐφοροὶ
Κ. Σ. Κυπραῖος
Ν. Σ. Καλαφατᾶς
Κ. Κρανίδης

